Mustaqil gazeta
HURRIYAT
1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan
№45 (299) 2002-yil 13-noyabr

"Ҳуррият" сизники, Сиз ҲУРРИЯТники бўлинг!

Газетамизга обуна давом этмоқда.
Нашр кўрсаткичимиз:
Якка обуначилар учун — 233, ташкилотлар учун — 234.

Арафа

ҚОМУСИМИЗ ВА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси халқимиз бой мероси ва қадриятларининг ёркин ифодаси сифатида майдонга келди. Асосий Қонунимиз мустақиллик биз учун берган ҳур фикр, юксак тафаккур маҳсулидир. Унинг ўзига хос жиҳатларидан бири шундаки, у умуминсоний қадриятлар қаторида халқимизнинг меҳр-оқибат, ор-номус, иффат ва ҳаё, одамийлик, мурувват ва саховат каби бебаҳо миллий қадриятларини ҳам ўз мазмун-моҳиятига сингдирган.

Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистоннинг ҳам ички, ҳам ташқи ҳаётида муҳим ўрин тутган ушбу ҳужжат келажак йўлларимизни нурли маёқ сингари ёритиб, бизни янги истиқболлар сари бошлаб бормоқда. У халқ руҳий ҳолатини, ижтимоий онгини ва миллий маданиятини тўла акс эттирган билан ҳам қадрлидир. Унда асрлар мобайнида ушалмас армонга айланиб келган анъана ва қадриятларимиз ўз бўйбастини қайта тиклаб, халқаро ҳуқуқларимиз қонун йўли билан ҳимояланади, эртанги кун тинчлиги ва эл омонлиги юксак қадрланади.

41-модда ўзининг халқчиллиги, умуминсоний тамойилларга мослиги билан алоҳида таҳсинга лойиқдир. Дунёда энг яхши ва хайрли ишлардан бири илм олишдир. Ҳеч бир замонда илму маърифатга ёмон кўз билан қаралмаган. Илм — барча эзгу ниятларнинг калити экан, инсон фақат илм билан ўз камолотига эришади. Шу нуқтаи назардан қараганда, Конституциянинг ушбу моддасида: **«Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга. Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади»**, — дея муҳрлаб қўйилиши бежиз эмас. Бундай кафолат бизнинг қадимий қадриятларимизни қайта жонлантиради ва миллатни комиллик пиллапояларим сари етаклайди.

Маълумки, миллий анъаналаримизга биноан инсонлардаги ватанпарварлик ҳисси, мардлик ва ҳалоллик, тўғрилик ва поклик каби фазилатлар, энг аввало, оила қучоғида шаклланади. Конституциянинг 63-моддасида: **«Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга»**, — деб кўрсатиб ўтилади. Бу даъват оилага жиддий эътибор беришни ва ҳар бир ота-она ўз фарзандлари тарбиясига масъул бўлишини тақозо этади.

Энг халқчил ва инсонпарварлик негизларига мос келадиган моддалардан бири 66-моддадир. Унда ота-она ва фарзанд муносабатига катта аҳамият берилган. Худди ана шу талқинларнинг ўзи ҳам Асосий Қомусимизнинг ўзига хослигини, маънавий бой мазмунга эга эканлигини асослаб турибди: **«Вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар»**. Бундай мажбуриятнинг Консти-туцияда белгилаб қўйилиши ёшлар зиммасига катта масъулият юклайди. Халқимизда «бола бошидан» деган ибора шунчаки айтилмаган. Кимки боласига ёшлигидан (агар лозим топса она қорнидаёқ) тўғри тарбия берса, ўзи ҳам бир умр меҳрга зор бўлмайди. Негаки, оилада фарзанд ота-она муносабатларига қараб улғайиб боради. Шундай экан, болаларимиз юрагида меҳр ва муҳаббат туйғуларини қарор топтириш — биз катталарнинг асосий вазифамиз бўлмоғи керак.

Ўзбекистон ер юзидаги энг қадим, шу билан бирга энг узоқ ўтмишга эга бўлган юртлар қаторига киради. Мана шу жиҳатнинг ўзи ҳам ўзбек миллий қадриятларининг қадим замонларга бориб тақалишини кўрсатиб турибди. Асосий Қонунимиз бизнинг узоқ ўтмишимизга таяниб, ўша улуғ қадриятларимизни юзага чиқариш учун ўз саҳифаларидан кенг ўрин ажратгани унинг миллийлигини таъминлаган.

Қадимги ёзма манбаларда эътироф этилишича, ўзбек халқи ўз қадриятлари билан бирга камол топиб, улардан илҳомланиб, чексиз тафаккур оламини бойитиб келган. Ҳар қайси даврнинг ўзига хос имкон ва талаблари қадриятларимизнинг сайқаллашувига хизмат қилганлигини ҳам айтиб ўтиш жоиздир.

Мустақиллик бизга эркинлик, ҳурлик ва озодлик шабадаларини инъом этиш билан бирга энг муқаддас қадриятларимизни ҳам қайтариб берди. Ҳатто айрим қадриятларимиз давлатимиз томонидан умумхалқ байрами сифатида нишонланиб, дам олиш куни деб эълон қилинди (Наврўз, Рамазон ва Қурбон ҳайитлари кунлари).

Одамларнинг бир-бирларига мурувват кўрсатиши, меҳр-оқибатли бўлиши ўзбек халқининг унутилмас қадриятларидан ҳисобланади. Истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ Президентимиз аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламини ҳар томонлама ғамхўрлик билан муҳофаза қилишга эътиборни кучайтирди. Мурувват кўрсатиш — эзгу қадрият эканини, эҳсон қилиш — савоб иш бўлишини унутишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Зеро, Конституциямизда ҳам булар ўз аксини топган.

Юртимизда тинчлик ва барқарорлик мавжуд бўлиб, Конституция бизнинг қонуний эркинлигимизга раҳнамо экан, элим деб, юртим деб ёниб яшамоқнинг фурсати келди. Неча асрлар орзу қилинган ва бугунги кунда эришиб турганимиз-Истиқлол шамоллари бизга қанот ва мадад бўлиши шубҳасиздир. Давлатимиз раҳбари ҳақли равишда таъкидлаганидек: **«Конституция — нафақат бугунги куннинг Қомуси, балки у эртанги кунимиз, қураётган жамиятимиз истиқболини аниқлаб берувчи ҳужжат, фарзандларимиз йўлини ёритиб турувчи маёқдир»**.

Гулчеҳра ХЎЖАНОВА,
Тошкент Давлат юридик институтининг катта ўқитувчиси, филология фанлари номзоди

Анжуман

Тошкентда «Гендер ва Оммавий ахборот воситалари» мавзуида халқаро конференция бўлиб ўтди.

Очиқ жамият институти кўмак жамғармаси ҳамда Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти томонидан ташкил этилган ушбу анжуманда аёллар ҳуқуқи мавзуининг матбуотда ёритилиши муҳокама қилинди.

СУРАТЛАРДА: анжуман пайтидан лавҳалар.

Шавкат ЗУФАРОВ олган суратлар.

Ҳамкорлик

АЙРЕКС ТАЪЛИМГА КЎМАКЛАШАДИ

Чет элда таълим олишни қайси ёш хоҳламайди, дейсиз?! Турли давлат ва нодавлат ташкилотлари ёрдамида хорижда илм олиб келган ёшларга ҳар қанча ҳавас қилса арзийди. Яқинда АҚШнинг Халқаро илмий тадқиқотлар ва олимларни айирбошлаш кенгаши уч босқичли имтиҳонларнинг биринчи босқичини якунлади. Бу уч имтиҳонда муваффақиятли ўтган талабалар АҚШнинг коллеж ва университетларида бир йил давомида таълим олиш имкониятига эга бўладилар. АЙРЕКСнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси вакилининг таъкидлашича, келгуси йил учун Марказий Осиё давлатлари талабаларига 50 та, шундан 18 та ўрин Ўзбекистон учун ажратилган. Бундан ташқари, шу кунларда АЙРЕКСнинг "Озодликни Қўллаб-Қувватлаш Бўйича Долзарб Муаммолар" дастури бўйича талабномалар топшириш давом этмоқда. Мазкур дастур бўйича танловда камида уч йил иш тажрибасига эга бўлган ўзбекистонлик мутахассислар иштирок этишлари мумкин. Бу дастур 4 ой давомида Евроосиё давлатларида етакчи ўринларда турган касб эгалари ва мутахассисларга АҚШда малака ошириш учун қулай имкониятдир. Хўш, АЙРЕКСнинг мақсади нимадан иборат? У қачондан бошлаб фаолият кўрсатмоқда?

Халқаро илмий тадқиқотлар ва олимларни айирбошлаш кенгаши АҚШнинг салоҳиятли ташкилотларидан бири бўлиб, собиқ Иттифоқ, Марказий ва Шарқий Европа, Мўғулистон академик муассаса ва ҳамжамиятлари АҚШдаги ташкилотлари билан алоқа ўрнатиш, ҳамкорликни ривожлантириш ишига хизмат қилади. 1968 йилдан буён АЙРЕКС ижтимоий гуманитар фан соҳалари бўйича илмий тадқиқотларни ўтказиш учун грантлар ажратиб, қатор муаммоларнинг халқаро эксперт баҳосини беришда, сиёсатшуносликка оид изланишларни ташкил қилишда кўпгина ишларни амалга ошириб келмоқда. Бугунги кунгача бу ташкилот дунёнинг 22 мамлакатида ўз ваколатхонасини очган ва 32 давлатда турли дастурлар бўйича иш олиб бормоқда. АЙРЕКСнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси 1992 йили очилган бўлиб, унинг асосий вазифалари АҚШ ва Ўзбекистон олимлари ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтириш, ўқув ва илмий дастурлар бўйича мавжуд грантлар ҳақидаги маълумотларни тарқатишдан иборат. АЙРЕКС асосан "Олий таълимни юксалтириш", "Интернетнинг ривожланишини қўллаб-қувватлаш", "Эркин ОАВга ёрдам" ва "Фуқаролик жамияти қуриш" каби 4 та йирик дастурга эга. Бизда булардан иккитаси: "Олий таълимни юксалтириш" ва "Интернетнинг ривожланишини қўллаб-қувватлаш" дастурлари доирасида иш олиб борилмоқда.

Отабек ОРТИҚОВ

УШБУ СОНДА:

«ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИ» — МЕҲМОНИМИЗ
ОРТИҚЧА ИЛТИФОТЛАР 2

ИМОНИ БУТУН ПАНАГА ЎТМАЙДИ 3
1. Ислом Каримовнинг Бухорога оид икки тарихий қарори;
2. Бухорога ташриф;
3. Янги тарих саҳифалари

СЎНГГИ ХОННИНГ ТАҚДИРИ 4

Обуна — 2003

«ҲУРРИЯТ»га бир таклиф

Мен Қўқон шаҳрида яшайман, ёшим 48 да, мутахассислигим — иқтисодчи. "Ҳуррият"га 3 йилдан буён обуна бўлиб, ҳар бир сонини кутиб, қизиқиб ўқийман. Бу орада 3-4 кишини ҳам шу рўзномага обуна бўлишга қизиқтирдим. Рўзномангизда кўпроқ суд ва тергов идораларининг хато ва камчиликлари ҳақида мақолалар рўйи рост чоп этилиб келинмоқда. Кейинги пайтларда эса рўзнома таҳририяти ҳаётимиз ва иқтисодиётимиз соҳаларидаги нуқсон ва камчиликлар, айниқса, акциядорлик жамиятлари, фаолиятларига мулк қўмитаси ва ҳокимиятларнинг аралашувлари натижасида юзага келаётган қонунбузарлик ҳолатлари аёвсиз танқидга олинаётгани эътиборга сазовордир. Бу кўпчилик газетхонларга, айниқса, акциядорларга маъқул келмоқда, бу рўзнома обрўйини, унинг салоҳиятини янада оширади. Агар акциядорлик жамиятларининг республикамиз иқтисодиётидаги улкан ўрнини ҳисобга олсак, миллионлаб акциядорларнинг манфаатларини ҳимоя қилади, уларнинг ўз ҳуқуқ ва бурчларини англаб етишга, ҳуқуқий онгини оширишга катта ҳисса қўшади. Жуда кўп одамлар ҳозирдаги адолатсизлик, ҳуқуқбузарликлар юзасидан ҳуқуқий йўналишдаги нашрлардан кўра "Ҳуррият"га мурожаат этишлари таҳририятнинг бу соҳада қўрқмасдан ва дадил иш тутаётганидан далолат. Мен акциядорлик жамияти Кузатув кенгашига сайланганман ва бир неча йиллардан бери унинг раисиман.

Мени анчадан бери қуйидагилар ўйлантиради: кўпчилик матбуот нашрларида, ҳаттоки марказий нашрларда "акциядорлик жамияти"ни "ҳиссадорлик жамияти" деб ёзишмоқда, айрим жамият "Устави" адлия ва ҳокимиятларда "Низом" деб рўйхатдан ўтмоқда. Менимча, бу нотўғри. Биз ҳуқуқий жамият қуряпмиз, шу сабабли ҳар нарсани ўз номи билан аташимиз зарур. Президент Фармонлари ва Олий Мажлиснинг бу соҳада чиқарган қонунлари билан танишсак, бу ҳужжатларда умуман "ҳиссадорлик жамият"и тўғрисида ёзилмаган, уларда акциядорлик жамияти ҳақида фикр юритилган.

Яна бир нарса: ҳозирда жамиятимизда кўп соҳаларда уюшмалар тузилмоқдаки, улар маълум бир соҳа манфаатларини ҳимоя қилади. Лекин акциядорларнинг ҳозирда иқтисодиётимиздаги улкан ўрнини ҳисобга олсак, уларнинг манфаатларини ҳимоя қиладиган, акциядорлик жамиятининг ваколатли назорат органи – Кузатув кенгашларининг ролини оширишга мадад берадиган нодавлат акциядорлар уюшмасини тузиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман.

Менинг юқорида билдирган фикрларимга мутахассислар, муштарийлар нима дейишаркин?

Ҳурматли таҳририят!

Сизнинг келгусидаги ишларингизда муваффақиятлар, жамиятимизда ҳуқуқий маданиятни шакллантиришда адолатсизлик ва нуқсонларга қарши курашда янада қатъийлик ва шижоат тилаб қоламан.

Мен 2003 йилга "Ҳуррият"га обуна бўлдим, яна бир неча кишиларни обуна қилдириш истагидаман.

Баҳромжон ҚОСИМОВ,
Қўқон шаҳри

Ҳуқуқ

ШИКОЯТ ҚАНДАЙ ЁЗИЛАДИ?

Суд-ҳуқуқ соҳасида юзага келган муаммолар бўйича кимга, қандай шикоят ёзишни билмай сарсон бўлиб юрган одамларни тегишли идоралар олдида деярли ҳар куни учратишимиз мумкин. Уларнинг кўпчилиги шикоят қилиш тартибини билмагани боис ҳам сарсон бўлиб юрадилар. Ҳатто баъзи бир ҳуқуқшуносларнинг ўзлари ҳам шикоят қилишнинг процессуал тартибини унчалик яхши билишмайди.

Дейлик, Сизнинг фикрингизча, суд адолатсиз ҳукм чиқарди. Ҳукмдаги хато эса апелляция судида тузатилиши мумкин бўлган хато эди. Сиз шу сабабли ҳам апелляция шикоятини ёздингиз. Апелляция босқич суди эса Сизнинг шикоятингизга эътибор бермай, ҳукмни тўғри, деб тасдиқлади. Бундай вазиятда кимга, қандай шикоят ёзиш керак? Ҳукм юзасиданми? Ёки ҳукмни тўғри деб топган апелляция суди ажрими юзасиданми?

Бу саволга тўғри жавоб битта: Сиз апелляция суди ажрими юзасидан назорат тартибида шикоят ёзасиз ва ажримнинг бекор қилиниши, ишни янги таркибдаги апелляция суди кўриши учун протест келтиришни тегишли мансабдор шахсдан сўрайсиз.

Қуйида шундай шикоятлардан бирини намуна сифатида келтириб ўтамиз.

Тошкент шаҳар жиноят ишлари бўйича суди раисига

Тошкент шаҳар апелляция босқич судининг 2002 йил август куни йил маҳкум А. Ҳошимовнинг жиноят иши юзасидан чиқарган ажримидан норози адвокат F. Номозов томонидан

ШИКОЯТ
(назорат тартибида)

Муҳтарам раис!

Республикамиз вилоятларидан фарқли ўлароқ, Тошкент шаҳар жиноят ишлари бўйича судида ЖПКнинг 497''-моддасида белгиланган тартибда апелляция суди мажлиси ўтказилмаяпти. Натижада қонунга хилоф апелляция суди ажримлари чиқарилмоқда. 2002 йил 7 август куни йил апелляция суди Чилонзор туман жиноят ишлар бўйича судининг 2002 йил 5 июлда А. Ҳошимовни ЖКнинг 164-моддаси 2-қисми "б" банди билан айблашга оид ҳукмини апелляция тартибида кўриб чиқди ва мутлақо қонунга зид бўлган ажрим чиқарди.

Ушбу ажрим назорат тартибида ўрганилмоғи, қуйидаги асосларга кўра уни бекор қилиш учун протест келтирилмоғи лозим, деб ҳисоблайман.

Биринчидан, ушбу иш менинг апелляция шикоятим асосида кўрилган бўлса-да, ажримда ҳимоячи нима сабабдан ишни апелляция судида кўришни сўрагани, унинг фикрига кўра, биринчи босқич судининг қайси хулосалари асосланмагани, нима сабабдан ҳимоячи қўшимча суд муҳокамаси ўтказишни, маҳкум ва жабрланувчини қайтадан юзлаштиришни сўрагани ва апелляция суди буни нима сабабдан ва қандай асосларга кўра рад этгани ёзилмаган.

Апелляция суди ажримда фақат: "Адвокат апелляционной жалобе указывает, что приговор суда является необоснованным, поскольку осуждённому Хошимову не предъявлены квалифицирующие признаки разбойного нападения", деб ёзилган, холос.

Муҳтарам раис!

Апелляция шикоятим жиноят ишига тикилган. Унда мен айнан қайси масалалар, нима сабабдан апелляция судида қайта муҳокама этилиши лозимлигини кўрсатганман.

Маърузачи судья иш ҳолатини маъруза қилаётганда: "Адвокат Номозов биринчи босқич судининг ҳукмини бекор қилишни, ишни янгидан биринчи босқич судида кўриш учун юборишни сўраган", деб қолса бўладими? Мен ўрнимдан туриб, маърузачига эътироз билдиришга мажбур бўлдим.

Апелляция судида яна бир қизиқарли воқеа содир бўлди. Давлат айбловчиси Жиноят ҳуқуқи фанига бир **"кашфиёт"** қўшди. Яъни: "Агар шахс аввал ҳужум қилиб, кейин жабрланувчи мулкини олса, бу босқинчилик бўлади. Агар мулкни олаётганда унинг эгаси қаршилигини енгса, у талончилик бўлади. Босқинчиликнинг талончиликдан фарқи шу", деб суднинг рухсатисиз залнн ташлаб кета бошлади.

Мен раислик этувчига илтимос қилиб, Жиноят ҳуқуқи фанидаги бу "кашфиёт"дан хабарим йўқлигини, прокурор судни чалғитаётганини асослаб беришимни, бунинг учун прокурор суд залида одоб сақлаб ўтириши лозимлигини айтдим. Раислик этувчи менинг талабим асосида прокурорни тўхтатиб қолди.

Прокурорнинг "оламшумул" бу хулосаси ажримда ёзилмаган.

Иккинчидан, ажримда: "Доводы адвоката о не предъявлении осужденному квалифицирующие признаки разбоя является необоснованными, т.к. в постановлении и привлечении Хошимова в качестве обвиняемого и в обвинительном заключении указаны, что Хошимов своими умышленными действиями, выразившиеся в разбое т.е. нападения с целью хищения чужого имущества, совершенного с применением насилия, опасного для жизни и здоровья **либо** с угрозой применения такого насилия, совершенного по предварительному сговору группой лиц", деб ёзилган.

Соддароқ қилиб айтсам, Ҳошимовга тергов органи ва биринчи босқич суди "Сен мушук ёки туя ўғирлагансан" қабилида айблов қўймоқда. Мен эса ҳимоячи сифатида "Ҳошимов мушук ўғирлаганми?" ёки "Ҳошимов туя ўғирлаганми?", шуни аниқлашим керак. Шахсга "мушук ёки туя ўғирлаган" деб айб қўйиб бўлмайди. Агар у мушук ўғирлаган бўлса, бу — бир қилмиш, агар у туя ўғирлаган бўлса, униси мутлақо бошқа қилмиш. Аввало шуни аниқлаш ва кейин ўшанга қараб жазо тайинлашни суддан сўрадим.

Менинг апелляция судида айтган гапимнинг мазмуни шундан иборатки, конкрет шахс Ҳошимов судланган экан, энди унга нисбатан қўйилаётган айбловда **"либо"** ишлатилиши мумкин эмас.

Шахсни ЖКнинг 164-моддаси билан айблаётган тергов ва суд ўзганинг мол-мулкини талон-тарож қилган шахс айнан ҳаёт учун хавфли зўрлик ишлатганми ёки соғлиқ учун хавфли зўрлик ишлатганми, деган саволни аниқ кўрсатиши керак. Шунингдек, ҳаёт учун хавфли зўрлик нима-ю, соғлиқ учун хавфли зўрлик нима эканлигини дастлабки терговдаёқ кўрсатиши шарт.

Агар шундай зўрлик ишлатилмаса-ю, лекин зўрлик ишлатаман, деб қўрқитилса, қўрқитишнинг реаллиги қандай, нималар билан исботланиши айбловда кўрсатилиши лозим эди.

Ҳимоямдаги Ҳошимов босқинчилик жиноятини содир этганликда айбланиб, 9 йилга озодликдан маҳрум этилса-да, унга қўйилган айблов ноаниқлигича қолиб кетган. Хусусан, жабрланувчи Б. Толиповнинг

— ҳаёти учун хавфли зўрлик ишлатганми, ишлатган бўлса, ўша зўрлик нимадан иборатлиги;

— соғлиғи учун хавфли зўрлик ишлатганми, ишлатган бўлса, ўша зўрлик нимадан иборатлиги;

— ёки зўрлик ишлатиш билан қўрқитганми, қўрқитиш реаллиги нимадан иборатлиги

биринчи босқич суди ҳукмида ҳам, апелляция босқич суди ажримида ҳам ажратиб кўрсатилмасдан, айблов **"либо"** сўзи орқали мавҳумлаштирилган.

Юқорида баён этилганларга асосан Сиздан ИЛТИМОС ҚИЛАМАН:

Тошкент шаҳар жиноят ишлар бўйича суди апелляция судлов ҳайъатининг 7.08.2002 йил ажримини бекор қилишни ва ишни бошқа таркибдаги апелляция суди кўриб чиқиш учун Тошкент шаҳар суди Раёсатига протест келтиришликни.

Шикоятга илова:
1. Суд ҳукми 2 варақда
2. Апелляция суди ажрими 1 варақда
3. Ордер 1 варақда

Адвокат (имзо)

* * *

Ушбу шикоятимни янглишган ҳолда шаҳар суди раиси қабулига душанба куни олиб борибман. Суд раиси сешанба куни қабул қиларкан. Шаҳар суди раиси жойлашган бинодаги суд ходимларидан бирига раисдан "Узоқдан келибди, бугун қабул қиласизми, деб сўранг", дея илтимос қилдим ва жуда қизиқ жавоб олдим: "Бугун раис ҳеч кимни қабул қилмайди, иши кўп, эртага апелляция куни, 25 тадан кўп дело кўрилади. Бугун ўша делоларни судьялар бирин-кетин раисга доклад қиляпти. Бу ярим тунгача чўзилади, докладчи судьяларнинг баъзилари ярим тунда уйларига боришади".

Ўйланиб қолдим, ёзилмаган қонунни қаранг, эртага бўладиган апелляция суди қандай ажрим чиқаришини бугун, яъни бир кун олдин Суд Раиси белгилар экан...

Мен шикоят қилаётган А. Ҳошимовнинг иши юзасидан апелляция суди ажрими муаллифи ҳам раис экан-да...

Мен ажримнинг ҳақиқий муаллифларига шу ажрим юзасидан шикоят қилаётганимни англаб, шаҳар суди раиси қабулига кириш фикридан қайтдим. Шикоятимни у кишининг ёрдамчисида қолдирдим.

Ҳали кураш олдинда, юқори судлар ҳам бор-ку, деб ўзимга таскин бердим.

Ғиёс НОМОЗОВ,
Шайхонтаҳур туман ҳуқуқ маслаҳатхонаси адвокати

Акс-садо

Камчиликлар тугатиляпти

Газетанинг 2002 йил 30 октябрь сонида "Қўшиб ёзиш" номли мақола чоп этилиб, унда Жиззах вилояти пахта тозалаш корхоналари фаолиятидаги камчиликлар танқид қилинган эди. Ҳақиқатан ҳам ушбу мақолада долзарб масала кўтарилган.

Бугунги кунда Республикамизнинг барча вилоятларидаги каби Жиззах вилоятида ҳам қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш жараёни бормоқда. Вилоятда 10 мингга яқин фермер хўжаликлари ташкил қилинган. Улардан 6 мингдан кўпроғи пахта етиштириш билан шуғулланади. Бу ҳолат фермерлардан тадбиркор бўлишни, етиштирилган пахта ҳосилини қайта ишлашдан олинадиган маҳсулотларга эса эгалик қилишни талаб этади ҳамда пахта тозалаш корхоналари фаолиятида учраб турадиган, мақолада келтирилгани каби салбий ҳолатларга барҳам берилишига олиб келади.

Мақолада суд ҳужжатлари асосида Дўстлик пахта тозалаш корхонасида 1999-2000 йилларда пахта хом ашёсини қўшиб ёзиш, давлат мулкини талон-тарож қилиш бўйича содир этилган қонунбузарлик ҳолатлари тўғри таҳлил этилган. Айбдор шахслар жиноий жавобгарликка тортилган ва суд ҳукми билан қилмишларига яраша жазо тайинланган.

Молиявий натижалар ҳақида эса қуйидагиларни маълум қиламиз: "Жиззахпахтасаноат" ҳудудий акциядорлик бирлашмасига қарашли пахта тозалаш корхоналари 2001 йил якуни бўйича ҳам, 2002 йилнинг 9 ойлик якуни бўйича ҳам соф фойда билан чиқишган. Жумладан, А. Икромов номли пахта тозалаш корхонаси 2001 йилнинг пахта ҳосилини қабул қилиш ва қайта ишлаш натижасига кўра 2001 йилда 2 миллион 327 минг сўм, 2002 йил 9 ойлик якуни бўйича 4 миллион 177 минг сўм соф фойда олган. Корхонада ишлаб чиқарилган маҳсулотлар тўлалигича хорижий ва ички истеъмолчиларга "Ўзпахтасаноат" уюшмаси томонидан ажратилган нарядлар асосида етказиб берилган.

"Ўзпахтасаноат" уюшмаси Жиззах вилоят ҳокимлиги билан ҳамкорликда мақолада келтирилган камчиликларни бартараф этиш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўрмоқда.

Ю. РАЖАБОВ,
"Ўзпахтасаноат" уюшмаси бошқаруви раиси муовини

Жавоб

Қарор бекор қилинди

"Ҳуррият" газетасининг шу йил 9 октябр сонида махсус мухбиримиз Турсунали Акбаровнинг "Нишонга тегмаган ўқлар" туркумидаги "Қўқонча «тез айтиш»: қози қарорини қойиллатди!" танқидий мақоласи чоп этилганди.

Мазкур танқидий мақола анча баҳс-мунозараларга сабаб бўлди...

Бу орада мақола қаҳрамонларидан бири – фуқаролик ишлари бўйича Қўқон туманлараро суди раиси Муновварxон Усмонова шахсан таҳририятимизга ташриф буюриб, мақолада қайд этилган ҳолатларга эътирози акс этган "Очиқ хат"ини қолдирди. Унда судья опа ўзи томонидан қабул қилинган суд қарори қонуний ва асосли эканини таъкидлайди.

Таҳририят судья М. Усмонованинг "Очиқ хат"ини муҳокама этиб, уни чоп этиш мақсадга мувофиқ эмас, деган хулосага келди.

Чунки, "Қўқонча "тез айтиш": қози қарорни қойиллатди!" мақоласи чоп этилганидан икки кун ўтиб, яъни 2002 йил 11 октябр куни фуқаролик ишлари бўйича Фарғона вилоят суд раёсати қарорига кўра, судья М.Усмонова томонидан қабул қилинган ва раддиясида қонуний дея қайта-қайта таъкидланаётган суд қарори қонунга зид деб топилиб, бекор қилинган ва айни низо бўйича иш юритиш тугатилган.

ТАҲРИРИЯТ

«ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИ» – МЕҲМОНИМИЗ

Суҳбат

ДЕМОКРАТИЯ МИНБАРИ

“Ўзбекистон матбуоти” журнали бош муҳаррири Х. Дўстмуҳаммаднинг мухбиримиз саволларига жавоби

— Хуршид ака! “Ўзбекистон матбуоти” журнали қиёфаси, мазмун-мундарижасини тубдан ўзгартиришга киришгани сезилмокда. Бунинг боиси нимада?

— Бунинг боисини билиш учун шу йилнинг май, июнь, июль ойларидан бошланган ўзгаришларга назар солиш кифоя. Мен бунда Президентнинг ҳамкасбларимизга йўллаган табрик мактубини, “Матбуот ва ахборот соҳасида бошқарувни такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармонни назарда тутяпман. Хусусан, Олий Мажлиснинг IX сессияси жамиятни, шунингдек, оммавий ахборот воситалари фаолиятини эркинлаштириш борасида тубдан янги даврни бошлаб берди. Давр ва талаб ўзгараётган бир пайтда журнал нима учун қараб туриши керак. Назаримда, журнал чин маънода гуллаб-яшнаб чиқадиган, ҳақиқий маънодаги демократия минбарига айланадиган даври энди келди!

— Журналнинг гуллаб-яшнаб чиқиши учун имкониятлар борми? Шу ниятда ишни қандай ташкил этяпсизлар?

— Журнални давр талаблари даражасида, қўлма-қўл қилиб ўқиладиган савияда чиқариш учун ижодий имконият етарли. Республикамиздаги ОАВнинг сони 800 тага етай деб қолди. Ахборот агентликлари, нашриётлар, босмахоналар кўпайгандан-кўпаймоқда. Уларнинг барчасида қанчадан-қанча ижодий-техник ходим меҳнат қилмоқда! Журналист талабалар, ҳаваскор қаламкашларни ҳисобга олсак – буларнинг бари ниҳоятда катта куч! “Ижодий имконият” деганда мен шуларни назарда тутяпман. “Ўзбекистон матбуоти” – мана шундай улкан “қўшин”дан иборат ҳамкасбларимиз журналидир! Бизнинг вазифамиз – кўнглида нияти, хаёлида – фикр-мулоҳазаси, қўлида қалами бўлган барча-барча ҳамюртларимизни журналга жалб этиш. Бош вазифамиз ҳам шу – журналга кўпчиликнинг ҳам ижодий, ҳам молиявий эътиборини қаратиш!

— “Молиявий” деганда обунани назарда тутяпсиз, шекилли?

— Албатта, ҳозирги пайтда ҳар қандай нашрнинг тақдири асосан обуна орқали ҳал бўлмоқда. Биз журналистлар доимо ўзимиз меҳнат қилаётган нашларни тарғиб қиламиз, мен эса барча ҳамкасбларимизни ЎЗ ЖУРНАЛИМИЗГА обуна бўлишга даъват этяпман. Ҳатто истиҳолани йиғиштириб қўйиб айтмоқчиманки, республикамизда ягона касб нашримизни асраб қолмасак, уни энг илғор, энг фойдали, энг таъсирчан, энг оммабоп журналга айлантира олмасак, ўзимизга, яъни ҳамкасбларимизга иснод эмасми?! Мамлакатимизда қайси йўналиш ва қайси тармоқларга қарашли нашрлар обунаси улоқни қўлдан бермаётгани ҳаммага аён, шундай экан, биз журналистлар нега бўш келишимиз, оғзимиздаги бир луқма... журналимизни аянчли аҳволга солиб, бой бериб ўтиришимиз керак?!

Иқтисодий муаммоларнинг бир қадар ечимини топиш мақсадида журналимиз саҳифаларида нашрлар меҳмонга чорланаяпти. Ҳозирга қадар “Маърифат” газетаси, “Ҳидоят” ва “Ёш куч” журналларининг ташрифномаси, яъни ўзига хос визиткаси кенгайтирилган ҳолда нашр этилди. Бу тажриба келгусида ҳам давом этади. Истаган нашр, истаган босмахона, нашриёт, агентлик, теле-радиостудия журнал меҳмони бўлиш имконига эга!

— Бу борада муассисларнинг кўмаги катта бўлиши керак эмасми?

— Табиий. Очиғини айтсам, Матбуот ва ахборот агентлиги, шахсан агентликнинг бош директори Рустам Шоғуломовнинг беғараз қўллаб-қувватлаши журнални йилига 6 марта чиқариш имконини яратмоқда. Агентлик тизимидаги босмахоналар ҳам ўз ёрдамларини аямаяптилар. Чунончи, айни кунларда бешинчи сон матнлари Зоир Мамажонов раҳбарлигидаги Тошкент китоб-журнал фабрикасида чоп этилмоқда. Бунинг учун журнал таҳририяти ва журналхонлар номидан барча матбаачиларга миннатдорчилигимизни билдирмоғимиз лозим. Ўзбекистон ОАВни демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси йил бошидан буён 1,5 млн. сўмлик ёрдам кўрсатди, холос. “Ўзтелерадио” компанияси эса ўз муассислигидаги журнални қўллаб-қувватлаш чораларини изламоқда.

— Кечирасиз, сиз ўзингиз жамғарманинг раҳбари бўла туриб...

— Саволингизни тушундим. Мен жамғарма раҳбари эканимга қарамай, журналга истаганча маблағ ўтказиш ҳуқуқим йўқ. Чунки жамғарманинг ўзи мададга муҳтож бўлиб турган, тўрт танга ортириш машаққатга айланган бир пайтда бунинг имкони ҳам топилмаяпти. Шу маънода, муассислар масъулияти оширилаётганига қарамай, журналнинг асосий умиди – журналхонлар бўлиб қолмоқда.

— Келгуси йилда журнал саҳифаларида қандай мавзуларга кўпроқ эътибор қаратилади?

— Бир сўз билан айтганда, ранг-баранг мавзуларга! Долзарб муаммоларга! Улар эса беҳисоб! Жамиятнинг ва унинг баробарида матбуотнинг эркинлашиши нечоғли улкан ва қувончли воқеа бўлса, шунга яраша муаммолар, кўплашиб баҳамжиҳат келишиб оладиган масалалар ҳам кўпаяди. Бир сўз билан айтсак, “Ўзбекистон матбуоти” мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларини янада демократиялаштириш, янада замонавий мақомларга олиб чиқишга кўмак берадиган, энг турфа қарашларни бемалол ўртоқлашадиган чин маънодаги демократия минбарига айланади! Шахсан менга қолса ва имконият топилса журнал ҳар ойда мунтазам чиқиб туриши, ҳатто унинг ҳафталик иловаси бўлмоғи зарур! Бунга ниҳоятда катта эҳтиёж етилганини, сарфланадиган маблағ муқаррар ўзини оқлашини тегишли Раҳбарият ҳам инобатга олишини жуда-жуда истардик.

— Журналнинг номини ўзгартириш ҳақида таклифлар тушяптими?

— Тушяпти. Бир қанча таклифлар эълон қилинди ҳам. Номни ўзгартириш тарафдорлари ҳам бор, “Гап – номда эмас, мазмунда” деганлар ҳам етарли. Лекин ҳозирча қатъий қарорга келингани йўқ.

Даъват

«Ҳамкор»чилар ташаббуси

Наманганда фаолият юритаётган “Ҳамкор” клуби водий вилоятлари журналистлари ҳамкорлигини йўлга қўйган. Клуб аъзоларининг ҳар сафарги учрашувлари тажриба алмашишга, қизғин баҳс-мунозарага айланади. Навбатдаги йиғилишда наманганлик шоир ва журналист Зиёвуддин Мансуров ташаббус билан чиқиб, шундай деди:

— Мен “Ҳамкор” клубига аъзо ҳар бир дўстимизни, қаламкаш ҳамкасбимизни келгуси йил учун “Ўзбекистон матбуоти” журналига обуна бўлишга чақираман! Журналга обуна бўлибгина қолмай, унинг саҳифаларида ўзимизнинг ўткир мақолаларимиз билан фаол қатнашмоғимиз керак!

Уч вилоятдан ташриф буюрган “Ҳамкор”-чилар бу ташаббусни қўллаб-қувватладилар.

Боқий МИРЗО

Таълим

ЁШЛАР — АХБОРОТ АСРИНИНГ ФАРЗАНДЛАРИ

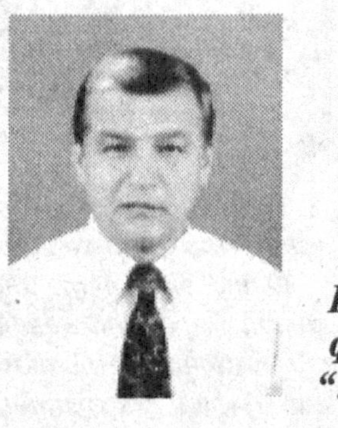

Гулистон давлат университети ректори, техника фанлари доктори, профессор Азимжон ПАРПИЕВ “Ўзбекистон матбуоти” саволларига жавоб беради

— XXI асрни глобаллашув асри дейишмоқда. Глобаллашув жараёни муқаррар ахборот билан боғлиқ. Айтмоқчиманки, биз ахборот асрига кириб келдик. Йирик илмий даргоҳнинг раҳбари, олим ва зиёли бир инсон сифатида шу ҳақдаги мулоҳазаларингизни ўртоқлашсангиз.

— XXI аср инсоният тараққиётида нафақат глобаллашув асри, балки салоҳият, ахборот асри тарзида ўзига хос талабларни қўймоқда.

XXI асрда ривожланишни табиий бойликлар эмас, балки жамиятнинг ижодий-интеллектуал потенциал ҳамда ахборотлашганлик даражаси таъминлайди.

Глобаллашув жараёни жамиятимиз олдига жамият ва табиатга оид (сув, ёқилғи, энергия, хом ашё ресурслари таъминоти, экологик) муаммоларни, фуқароларда глобал онгни шакллантириш вазифасини қўймоқда. Инсоният тақдири унинг маънавияти ва менталитетига боғлиқдир. Инсониятнинг дунёга, табиатга, ҳаётга муносабати тубдан ўзгармоғи ва шу асосида XXI аср қадриятлари маънавияти, менталитети шаклланмоғи лозим. Менталитетнинг шаклланиши таълим тизими орқали бошқарилиши шарт.

Таълимда эса глобаллашув дунёда ягона таълим муҳитини яратиш йўналишида бормоқда. Биз миллий таълим тизимимизни, унинг мазмунини бутун дунё таълими тизими ва мазмуни билан интеграллашув жараёнини амалга оширишимиз лозим.

Шуни таъкидлаш жоизки, XXI аср талаблари биз учун кутилмаган ҳолат эмас, улар “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”да аксини тўлиқ топган бўлиб, шу асосда тегишли вазифалар белгиланган.

Ҳозирги энг муҳим ва мураккаб вазифаларимиздан бири ижодий интеллектуал қобилияти юқори жамият барпо этишдир.

— Китоб, газета, журнал ўқиш, умуман мутолаага бўлган қизиқиш сусайиб кетди, деган хавотирга қўшиласизми? Ёшларни мутолаага “мубтало” қилишнинг қандай услубларини тавсия этган бўлар эдингиз?

— Ҳозирги ёшларнинг китобга қизиқишилари пасайиши глобал муаммога айланди. Ушбу муаммо Ғарб мамлакатлари ва АҚШда 1980 йилларда бошланиб кириб келди.

Ҳар бир ёшни ижодий, мустақил фикрловчи комил инсон қилиб шакллантириш вазифаси фақат ўз-ўзини тарбиялаш, муҳитни яратиш асосидагина амалга оширилиши мумкин.

Келажакда электрон ва қоғоз нашрлар бир-бирини инкор этмайди, балки бир-бирини тўлдиради. Техника соҳасида маълумотнома, журнал, энциклопедия сингарилар электрон текстда, бадиий адбиётлар эса асосан қоғоз вариантда қўлланиши мумкин.

Шундай мураккаб шароитда ёшларни мутолаага қайтариш масаласи устида бутун дунё бош қотирмоқда.

— Сиз ректор сифатида ўз талабаларингиз ва умуман “ёшлар ва замонавий ахборот воситалари” муаммоси ҳақида кўп ўйласангиз керак?

— Албатта. Чунки ахборот асрида бу жуда катта аҳамият касб этади. Олдин саводхонлик мезони ёзиш, ўқишни билиш билан ўлчанса, ҳозир бу Интернетда эркин ишлай билиш ёки билмаслик билан ўлчанади, чунки олдин ўқиш ёзиш орқали ахборот олинса, ҳозир асосан Интернет орқали олинади. Шунинг учун ёшларнинг ахборот асрига саводсизларча кириб келишига асло йўл қўйиб бўлмайди. Уларда замонавий Интернет, электрон почта, видеоконференция алоқалари каби ахборот воситаларидан эркин, тўлиқ фойдаланиб, керакли ахборотни бериш ёки ахборот олиш, уни таҳлил қилиш, хулоса қилиш малакаларини шакллантириш лозим.

Ҳозир бу жуда катта, ечилиши кечиктириб бўлмайдиган долзарб муаммодир.

Бу вазифанинг самарали ечими — тезроқ узлуксиз таълим тизимининг яхлит ахборот технологияси тизимини яратиш ва масофада малака оширишни ташкил этишдир.

Кейинги масала - ёшларнинг компьютер маданияти, уларнинг ахборот технологиялари, восита ва маҳсулотларига муносабати маданияти. Дунё тажрибаси кўрсатиб турибдики, ёшларда компьютер маданиятини ўз вақтида тўлиқ шакллантирмаслик, унга эътиборсизлик уларнинг тарбиясига салбий таъсир этиши мумкин.

Компьютер маданиятини шакллантириш, унинг мазмуни, шакли ишлаб чиқилиши лозим.

Олий ўқув юртлари, академик лицей, касб-ҳунар коллежларини битирувчиларнинг барчаси компьютер саводхонлиги, Интернетда эркин ишлай олиш даражасида бўлишини таъминлашимиз шарт.

Яна ўйлантирадиган масала — дастурчилар ва дастурлар билан таъминлаш.

Масалан, Сирдарё вилояти бўйича талабга жавоб берадиган компьютер дастурчиси йўқ.

Ушбу масалаларни ҳал қилишга олий ўқув юртлари масъулдир. Биз университетимизда қўйилган масалаларни ҳал қилиш мақсадида барча талабалар учун махсус 144 соатлик 4 босқичли амалий компьютер курслари ташкил этганмиз. Университетда замонавий ахборот технология тизими тўлиқ яратилган. Барча ўқув биноларида Интернетга уланган локал компьютер тармоқлари ишга туширилган, ўқув бинолари ўртасида ахборот олиш ёки бериш, видеоконференциялар ўтказиш радиозернет орқали амалга оширилади.

— Жаҳон ахборот макони чек-чегара билмай қолди. Истаган одамнинг, касбидан, ёшидан, жинсидан қатъи назар, истаган ахборотни ўқиш, кўриш, эшитишини кенгайтиргани ҳолда инсон тарбиясини мутлақо издан чиқариб юбориш хавфи ҳам туғиладими-ку! Шундай эмасми?

— Дунё тажрибасидан келиб чиққан ҳолда ахборотлашувнинг чуқурлаштирилган, кенгайган ҳолатида вужудга келишига мумкин бўлган муаммоларнинг салбий таъсирларини олдиндан аниқлаб иш тутишимиз лозим. Бунда биринчи галда электрон маҳсулотлари, Интернет ресурсларига муомала маданиятини шакллантириш лозим.

Ҳозир бутун дунёда маънавий инқироз кетаётган пайтда албатта, ахборот оқимининг салбий таъсиридан ёшларнинг маънавий хавфсизлигини таъминлашимиз лозим. Чунки, маънавий таназзулнинг жиддий хавфи унинг дарҳол кўринмаслиги ва оқибатининг анча муддатдан сўнг намоён бўлишидадир. Бу жараёнларда биз Президентимизнинг “Мафкура полигонлари ядро полигонларидан кучлироқдир”, — деган огоҳини ҳеч вақт эсдан чиқармаслигимиз керак.

Ҳозирги ахборот технологияларидан ўзларининг геополитик мақсади йўлида ёшларни турли бузғунчиликларга бошловчи ахборотларни берувчи баъзи кучлар ёвуз ниятларини амалга оширишда фойдаланишлари мумкин.

(Суҳбатнинг тўлиқ матнини журнал саҳифасида ўқишингиз мумкин — «Ҳуррият» изоҳи).

Муҳокама

ЖУРНАЛНИНГ НОМИНИ ЎЗГАРТИРАМИЗМИ?

Журналнинг номини менимча, “МИНБАР” деб қўймоқ лозим. Токи бу “МИНБАР” барча эркин фикрли, мулоҳазали инсонларга доимо жой берсин. “МИНБАР”дан фақат РОСТ СЎЗ, тўғри ахборот, холис ва ҳаққоний фикрлар янграсин. Ҳуда-беҳуда, шунчаки эрмак учун ёзадиган кишилар мақоласи “МИНБАР”га чиқарилмаса, ҳар бир эзгу ниятли, республикамиздаги ҳар бир журналист қани эди “МИНБАР”га чиқсам, деб орзу қиладиган нашрга айланса.

Шунингдек, “МИНБАР”да журналист дунёқарашини кенгайтирувчи, ҳамма учун ҳам қизиқарли бўлган тарих, социология, сиёсат ва маданий-маърифий мавзуларга доир, дунёнинг энг кучли олиму журналистлар ёзган мақола-ю китоблари ҳам сонма-сон бериб борилса. Хуллас, “МИНБАР” чинакам СЎЗ ҚУДРАТИни намойиш этувчи журнал бўлса.

Умид БЕКМУҲАММАД,
“Гурлан ҳаёти” газетаси бўлим мудири

Журналнинг шу йилги 3-сонида “Танишиб олайлик” деб номланган сўровнома-маълумотнома эълон қилингани яхши бўлибди. Дарҳақиқат, “Ўзбекистон журналистикаси” энциклопедиясини ташкил этиш мақсадида матбуотда кўп йил фаол меҳнат қилган ҳамкасбларимиз ҳақидаги маълумот фотосуратлари билан берилса... Журналнинг номи “ЭЗГУЛИК ЖАРЧИСИ” бўлишни таклиф этаман.

Қаҳрамон ҲОЖИЕВ,
“Меҳр” газетаси масъул котиби
(Сирдарё)

Ахборот-коммуникация жараёнларининг жадаллашуви биздан тезкор, изланувчанлик билан, ҳаёт билан янада ҳамнафас бўлиб қадам ташлашимизни, одамлар орасида қайнашимизни тақозо этмоқда ва шунга яраша масъулият юкламоқда. Демак, “Ўзбекистон матбуоти” журнали фақат асосан матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларинингина эмас, балки мустақил юртимиздаги кўпминг сонли ўқувчиларнинг журнали бўлиб қолишини истайман. Журналнинг номи “МАТБУОТ ВА ҲАЁТ” деб аталишини таклиф қиламан.

И. ЖАЛИЛОВ,
“Асака ҳаёти” газетаси муҳаррири
Андижон вилояти

Матбуот ва ахборот агентлиги бош директорининг биринчи ўринбосари Миракмал МИРАЛИМОВ: — Ҳамкасбларимизни олдинда катта ишлар кутмоқда...

Нуъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Обуначилар эътиборига!
«Ўзбекистон матбуоти» журналининг индекси — 883

TV

Санъатнинг қисмати

Петр Шепотинник — таниқли киношунос, Россия ТВда намойиш этиладиган “Кинескоп” дастури муаллифи

Иккита суратни кўз олдингизга келтиринг. Икковида ҳам олманинг сурати чизилган. А.Шилов чизгани чиройли, чарсиллаб турибди, иккинчиси эса қуртлаган, ювилмаган, чириган, лекин Ван Гог мўйқаламидан яралган. Энди айтинг-чи, бу икки суратнинг қайси бири сизга кўпроқ манзур бўлади?

Ўтган асрнинг 60-йилларида анъанага қарши “ғазовот” кўтарган тоифа ижодкорлар орасида “янги авлод” пайдо бўлганди. Мисол учун Трюффо “Пианистни отинг” фильмида қаҳрамон аёл ўрнида ётган жойида, “Мен ҳозир кинода намойиш этилмайдиган бир ишни кўрсатаман” дейди-да, сийналарини очиб кўрсатади. Бу манзара ўша кезлар салкам исён сифатида талқин этилган эди. Кўпинча янги етишиб чиққан санъаткор ижодий ҳурликнинг янги мезонларини қарор топтиради. Санъатнинг иши ҳам шу. Аммо-лекин, таъкидлаб айтай, бундай янгиликлар истеъдод билан ифода этилмоғи зарур. Инсон ботинида ҳамма вақт ҳам “забт” этилмаган нимадир қолади, санъатда эркин изланиш учун имконият бўлар экан, рассомлар, ёзувчилар, киноматографчилар ўша “забт” этилмаган “ҳудуд” томон интилаверадилар. Бу каби интилувчилар мешчанлар назаридаги меъёрга нисбатан исён ҳисобланган.

Ахир «провокация» бўлмай туриб санъат тараққий этиши мумкин эмас. Бир-биридан ғалати фильмлар экранга чиқмоқда. Улардан бирида бичиш жараёни намойиш этилади. Бомжлар ҳаётидан ҳикоя қилувчи бундай саҳналардан кўз юмиб ўтдик дейлик, реал ҳаётда унақанги ҳолатлар йўқ дея қолайлик. У ҳолда нима бўлади? Бошқача бичиш — санъатнинг бичилиши юз беради.

Шахсан мен бунга қаршиман.

Телевидение орқали сурункали кўрсатилаётган ва ўшаларни ҳаётий меъёрга айлантирилаётган зўравонликлардан даҳшатга тушаман. Сенсациядан бўлак мақсади бўлмаган, профессионал дидсизлик билан олинган ва кўрсатилаётган бундай ҳужжатли репортажлар тафаккурни даҳғаллаштиради. Телевидение — санъатдан йироқ воситадир.

Қандайдир вақт мобайнида тушунарсиз бўлиш чинакам санъатнинг қисматидир.

(“Аргументы и факты”).

Маҳорат

ШАРОФИДДИН КЎНЧИНИНГ ЭЪТИРОЗЛАРИ, ТАКЛИФЛАРИ

Ижоднинг чўғи, ижодкорнинг маҳорати, санъати матндан бошланади! Ижоднинг ибтидоси — сўз, ҳарф!

Устоз журналист Шарофиддин Кўнчи ҳар сафар таҳририятга қадам ранжида қилганларида суҳбатимиз сўз ва сўзни ҳис этиш мавзусига бурилади. Устознинг матбуотда эълон қилинган мақолаларини ўқисангиз, албатта, нотанишроқ, ҳатто ғалатироқ сўзларга дуч келасиз. Сўз қўллашга доир қизиқарли ва эътиборни тортадиган мулоҳазалардан ўйга толасиз.

— Кўп сўзлар, ибора, бирикмалар рус тилидан айнан кўчирилгани сабабли ўзбекча жаранглaмайди, — дейдилар Шарофиддин ака.

“Сутни қайта ишлаш заводи” эмас, Сут заводи, "Пахта тозалаш заводи" эмас, Пахта заводи дейилса, асл маънони билдиради. "Хлопкоочистительный завод"даги "очищение" "тозалаш"ни эмас, балки чигитдан момиқни (толани) ажратиб олиш маъносини англатади. Ўзбек тилининг табиатига “тайёра”дан кўра аэроплан яқинроқ. "Қизил ярим ой" ибораси русчадан сўзма-сўз таржиманинг “қурбони”га айланган. Ихчамгина қилиб Қизил ой десак, олам гулистон эмасми?..

Шарофиддин ака таҳририятга навбатдаги сафар келганларида "Ҳозир матбуотимизда сўзга муносабат қандай?" деган саволни бердиг-у, очиғи, балога қолдик! Саволимиз тажрибали ҳамкасбимизнинг ярасига туз сепгандек таъсир кўрсатди. Устоз, мана, сизларга жавоб, дегандек бир дунё мисоллар ёзилган ёндафтарини тақдим қилдилар.

Муҳтарам журналхон! Азиз ҳамкасб дўстлар! Келтирилган сўзларни синчиклаб назардан ўтказинг. Уларга Сизнинг муносабатингиз қандай? Таклифларингиз борми? Қўшимча мисолларингиз йиғилиб қолмаганми?

Шундай қилиб:

“Чин қалбдан” “от всего сердца”нинг таржимаси. Бу ўринда сидқидилдан сўзи тўғри.

“Урғулайди” эмас, урғу беради.

“Ҳарбий ҳаракатлар”дан кўра уруш ҳаракатлари маъқул.

Барқарорлик, беқарорлик сўзлари турганда "нобарқарорлик"ни қайдан топишади?..

Келтирилаётган иқтибосдан аввал Бундай... дейилса, иқтибосдан сўнг Шундай... қўлланади.

"Молиялаштириш" эмас, маблағ билан таъминлаш.

"Гиёҳванд" шахсга нисбатан айтилади, шу боис "гиёҳванд моддалар" дейиш тўғри эмас, тўғриси — кайфиёт моддалар.

"Босим кўрсатиш" тазйиқ-ку!

“Яна давом этади”да яна ортиқча.

“Қилганликда айблади эмас, қилган деб айблади”.

“Расмийлар” ўрнига расмий доиралар, расмий кишилар.

“Яккама-якка суҳбат”дан кўра холи суҳбат ўзбекча.

“Тўп” бошқа, “Замбарак” бошқа — замбаракни кўтариб юриш мумкин.

“Соғ ва саломат бўлинг”да “ва”нинг нима кераги бор? Ўзбек тилида "ва" бўлмаган...

“Қўшма штатлари” деганда “и” ишлатилмайди.

“Ишбилармон” ўрнига кордон.

“Саммит” учрашув-да!..

“Тўсиқ”дан кўра ғов яхши.

“Чегараланган”дан кўра — чекланган.

“Қочқинлар” ўрнига қочоқлар.

“Совуқ уруш” эмас — совуқчилик уруш.

“Мавжуд бўлиб”да “бўлиб” ортиқча.

Нефть ва газ ишлаб чиқарилмайди — қазиб олинади.

“Касбдош”дан кўра ҳамкасб маъқул.

“Катта раҳмат” эмас — кўп, мингдан-минг раҳмат.

“Ўта сердаромад” ўрнига ғоят сердаромад.

Сармоя ётқизилмайди — солинади.

“Ноҳукумат ташкилотлар” — ҳукумат тасарруфида бўлмаган ташкилотлар.

Ён дафтарга

ГАПНИНГ РОСТИ...

• Дарди бор журналист сўзни ҳам, шаклни ҳам қийналмай топади.

• Нотавон бемор касалини яширганидек, иллатларни матбуотдан яшириш уларнинг барҳам топишини истамасликдир.

• Танқидий мақола яхши — ўша мақоланинг қаҳрамони бўлиш чатоқ!..

Таҳлил

ОРТИҚЧА ИЛТИФОТЛАР

Журналистнинг суҳбатдошига савол бериши ёки унга истаклар билдиришида ҳам катта маданият, маҳорат ва эътибор талаб қилинади. Мисол учун, "Гулистон янгиликлари" газетасида оддийгина, кичкинагина суҳбатда кенг, батафсил суҳбатда бўладиган саволлар берилади. Мисол учун, 50 сатрдан ошмайдиган интервьюда мухбир суҳбатдошидан "Бахтлимисиз?" ёки "Турмушингиздан розимисиз?" деб сўрайди. Ортиқча тафсилот ва изоҳларни айтмайсизми?! Ахир кичик суҳбат бирорта аниқ мавзуга қаратилган бўлиши керак-ку!.. "Бордик, учратдик, шошилиб турган экан, эшик олдида саволга тутдик ёки бир саволимизга жавоб беришни сўрадик" қабилидаги иборалар умуман керак эмас. Бу, суҳбат жанри талаб-тартибини умуман билмаслик оқибати. Боз устига, 30-40 йўллик суҳбат охиридаги "Мазмунли суҳбатингиз учун ташаккур", "Қизиқарли мулоқотингиз учун раҳмат", "Мазмунли суҳбатингиз учун раҳмат" каби гаплар жуда ғалати туюлади.

Жўра УМАРҚУЛОВ,
Ўзбекистон ОАВни демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси Сирдарё вилояти бўлими раиси

Таклиф

Yoshlar sahifasi ochilsa...

Мен журналистикага жудаям қизиқаман. Республика ўқувчилар саройида фаолият бошлаган "Аср ёшлар клуби" аъзосиман. Газеталарда кичик-кичик хабарларим чиққан.

Яқинда "Ўзбекистон матбуоти" журналини кўриб қолдим. Бундай журнал борлигини эшитмаган эканман. Уни варақлаб ўзимга ўхшаш бошловчи журналистлар учун анчагина фойдали гаплар борлигини кўрдим. Севиндим. Шунда бир фикр келди, яъни, журналда ҳаваскор журналистларга мўлжалланган саҳифалар, рукнлар очилса, яхши бўларди-да!...

Замира БЕШИМОВА,
Тошкентдаги 173-мактаб ўқувчиси

Саҳифани Лола РАҲИМБЕКОВА тайёрлади.

“Ўзбекистон ва ўзбекистонликлар” танловига

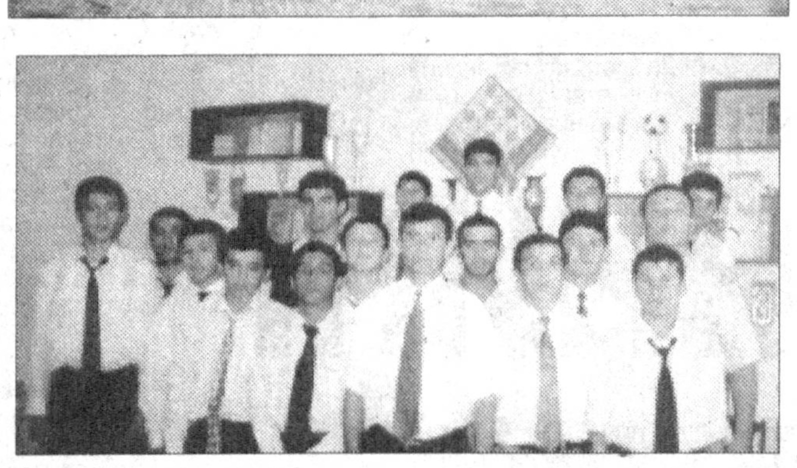

«Олимпия ўринбосарлари» махсус спорт мактаб — интернатининг ўқувчилари ва мураббийлари.

ИМОНИ БУТУН ПАНАГА ЎТМАЙДИ

Ражаббой РАУПОВ

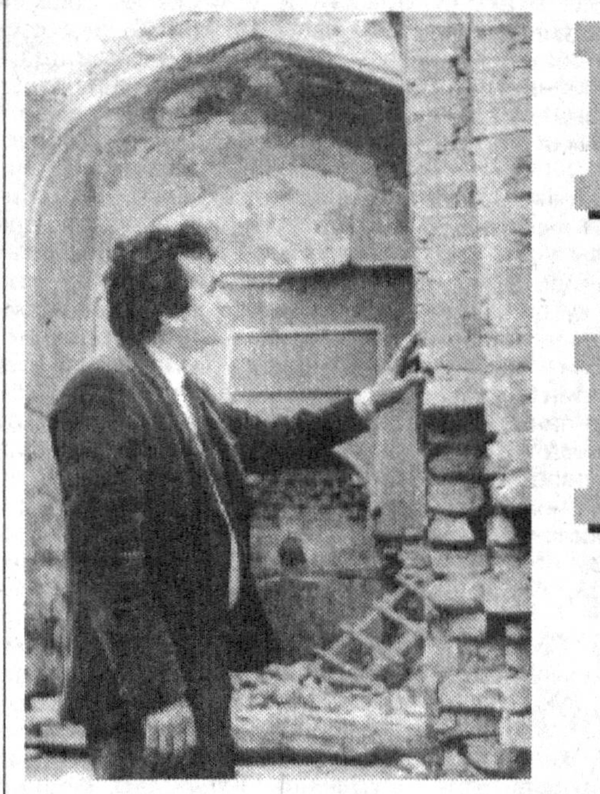

1. Ислом Каримовнинг Бухорога оид икки тарихий қарори;

2. Бухорога ташриф;

3. Янги тарих саҳифалари

(Давоми. Боши ўтган сонда).

Ўғли Ҳасан ака эса отасига сездирмай менга: **“Кўриб турибсиз, дадам улуғ ёшдалар, ҳар куни пиёда юравериб оёқларим толди, чарчадим, — дейди қариянинг уринишлари малол келиб. — Дадам хотираларига ишониб, катта уйимиз бор эди, заргар эдик, деб айтишдан чарчамайдилар. Ишонишни ҳам, ишонмасликни ҳам билмай қолдим. Орадан шунча йил, шунча замон ўтган бўлса, уй-жой қолармиди, аллақачон бузиб юборишган. Дадамга тушунтиринг, беҳуда изламайлик, агар Сиз айтсангиз, балки малол келмас...”**

Шаҳар юбилейига уч кун қолганда Сайид бобо уй излашни тўхтатиб, хонасидан чиқмай буткул тоат-ибодатга шўнғиди. Ўғли иккимиз эса сал нафас ростлаб Бухорони эркинроқ кезишда давом этдик. Шаҳар ва қишлоқ тўй-томошаларига бордик. Ҳасан ака удумларимиз билан танишди. Ўлмас Расулов ва Аҳмаджон Шукуров каби Бухоро ҳофизларининг қўшиқларини тинглади, ёзиб олди.

Чол эса ҳар эрта ва кеч биздан сўзсиз савол сўрар, кўзимизга тикилиб, таклифнома хабарини эшитгиси келар эди. Юқорида айтганимдек, таклифнома илгарироқ тарқатилган, эҳтиётан сақланган ўринлар эса сўнгги дамларда берилар экан. **Эртага тантана деганда кун-у, тун Сайид бобо жойнамоздан бош кўтармади. Тонг отгач, қарасак, у жойнамоз устида ухлаб қолибди. Уйғонишини кутиб, бир муддат туриб қолдик. Беш-ўн дақиқа ўтар-ўтмас уйғонди, бизни кўриб хурсанд жилмайди, кўзимизга маъноли боқиб: “Энди боринглар, ҳал бўлди, бугун бизга таклифнома беришади, тушимда огоҳ бўлди”** — деди.

Ҳайрон бўлдик, кекса одамнинг сўзини қайтариш ноқулай, ишонмаслик одобдан эмас. Эрталаб шаҳар ҳокимлиги биносига кириб бордик, сўнгги уч дона таклифномани номимизга қайд этиб қўлимизга тутқазишганида сира ишонгимиз келмасди. Ахир юбилейга қатнашаман деганлар, таклифнома етмай армонда қолганлар озмунчамиди?..

Бобо Америкадан олиб келган бошдан-оёқ оҳори сарполарини кийди, дуо ўқигач, йўлга тушдик. У гапирмасди, хаёли Бухорода, тўйда эди. Яна ким билсин, балки хаёлидан 19 ёшли йигитнинг юртидан қувилгандаги аламли хотиралар ўтдимикан?

Ниҳоят, узоқ кутилган кун ва лаҳзалар етиб келди, минбарга яқин жойга ўтирдик. Масжиди Калон ва Мир Араб мадрасаси, Пойи Калон майдони. Чор-атроф чароғон, осмондан ўзгача нур ёғилади, тумонат одам йиғилган. Чеҳраларда ҳаяжон, қувонч. Барча тантананинг бошланишини сабрсизлик билан кутмоқда... Ҳаяжонли дақиқаларда майдонга Президент Ислом КАРИМОВ кириб келди. Ҳамма давлатимиз раҳбарини олқишлар билан кутиб олди. Байрам бошланишидан дарак берувчи мусиқа садолари янгради. Сўз Ўзбекистон Республикаси Президентига берилди. Юртбошимиз қутлуғ сана билан тантана иштирокчиларини, Бухоро аҳлини, бутун Ўзбекистон халқини табриклаб, маросимда қатнашаётган БМТ, ЮНЕСКО вакилларига, хорижий давлатлар элчилари ва чет эллик меҳмонлар, ахборот воситалари вакилларига ҳурмат ва эҳтиром билдирди. Шундай шарафли, такрорланмас дақиқаларни иштирокчиси сифатида ғурурга тўлиб, ёнимдагиларга қарайман. Сайид Қори бобонинг кўзларидан дув-дув ёш оқар, у эса кўзёшларини сезмай Президентимизнинг сўзларини бутун вужуди билан тингламоқда эди: **“Бухоро тарихига назар ташлар эканмиз, миллатимизнинг йигирма беш асрлик йўлини кўрамиз. Бухоронинг ҳар бир тарихий ва маданий обидаси эл-юртимизнинг буюк иқтидори ва яратувчилик салоҳиятидан, юксак тараққиёт, илм-у, маърифат, маънавият ва маданият, фалсафа ва дин равнақи йўлидан дарак беради”** деган сўзлари ҳеч кимни бефарқ қолдирмади, гулдурос қарсаклар янгради. Сайид бобо: **“Замонлар ўтар, йиллар, асрлар ўтади. Ҳеч шубҳа йўққи, фарзандларимиз, невараларимиз, келажак насллар Бухорога, унинг қадим тарихига қайта-қайта мурожаат этадилар”** деган башоратомуз эътирофдан сўнг: “Қуллуқ, қуллуқ Сизга, минг раҳмат, юртнинг ҳақиқий Подшоҳи — Президенти дегани шундай бўлади!” деб бошини аста ўғлининг елкасига қўйди, суянди. У оғир юкни манзилга етказган каби толиққан эди.

ЮНЕСКОнинг расмий вакили Барри Лейн байрам қатнашчиларига Федерико Майорнинг қутловини етказди.

Ўзбекистон Давлат мадҳияси янгради. Назаримда биринчи бўлиб оёққа турган Сайид Қори бобо эди. Иккала қўлини кўксига қўйиб, ҳурмат бажо келтирар экан, шу топда ундан қудратли, ундан ёш ва ундан бахтиёр киши йўқ эди...

Театрлашган томошалар бошланди: куй-қўшиқ, артистларимизнинг Баҳоуддин Нақшбанд, Амир Темур, Абу Али ибн Сино, Улуғбек сиймосида қадим Бухорони қутлуғ тўй-маърака билан табриклашлари, дуои фотиҳа, барча-барчаси гўё мўъжиза эди. Кеча охирида бошимиз узра озодлигимиз, ёруғ кунлар тимсоли бўлиб оқ лайлаклар учиб ўтди. Минораи Калон тепасидан олов шодалари сочилди, осмондан гўё қут-барака, хурсандчилик, ҳайрат ёғилди.

Эртасига эрталаб Сайид бобо бу кунларнинг шукронаси учун бозордан катта бир қўчқор харид қилиб, Баҳоуддин Нақшбанд зиёратига йўл олди. Сафари ниҳояланиб, Тошкентга, Тошкентдан Америкага кетар чоғида у елкамга астагина қўлини қўйиб: **“Болам, сенга айтадиган омонат гапим бор, мавриди келса, албатта, Президентга етказ”** деди. Мен “Қандай гап, қандай омонат экан?” дея ажабланиб кўзига тикилганимда, бобо: **“Бухоро Бухоро бўлганидан буён бу тахлит довруқли тўйни, эъзозни кўрмаган, бундай элпарвар, обрўли раҳбарни кўрмаган. Сизлардан ўтинчим, аҳил бўлинглар, Президентимизни асранглар, бундай Подшоҳга молу-жонингни, умрингни бағишласанг ҳам камлик қилади. Афсуски, қариб қолдим... Аёлимнинг хоки у ёқда қолди, уни ёлғизлатиб қўймаслигим керак, йўқса, бугун, ҳозироқ ватанда жон беришга тайёрман. Уч кунлигим бормийўқми худога аён. Аммо юртимни, озодликни ўз кўзим билан кўрдим, ишондим, армоним қолмади. Кетаяпман, Бухорони, Бухоро билан бирга Ислом Каримовни юрагимда жойлаб олиб кетаяпман. Сизларга ҳавасим келади, то кўзим очиқ экан, ҳаммангизни дуо қиламан, омон бўлинглар!”**

7.

“Президент йўли”: сўнгги уч-тўрт йил ичида Бухорода шундай атама пайдо бўлди. Илгари ҳам шаҳарнинг йўл ва кўчаларига халқ ном бериб **“Бухоронинг жин кўчалари”** деб аташган. Бундай эски ном шаҳар пешонасига ёрлиқ каби узоқ вақт осиб қўйилди, ҳатто адабиётларга кўчди.

Икки ташбеҳ — икки қиёс. Тарозининг икки палласидек, кўзгуда акс этган қиёфадек инкор этиш мумкин бўлмаган эътироф бу! Таъбир жоиз бўлса, ана шу биргина йўлни (шаҳар чеккаси ҳисобланган аэропортдан то Бухоро марказигача) мустақиллик қиёфаси сифатида янги тарих билан боғлаш мумкин. Ҳолбуки, республикамиз шаҳарларида, пойтахт Тошкентда бунингдек йўл, кўприклардан озмунча қурилдими?

Гап Бухоро ҳақида. Халқ ўз эътирофини, тилининг учида турган юрагидаги гапни қисиниб-қимтиниб турмай тез айтади. Халқ тан олган ҳар бир ишда эса адолатнинг муҳри босилган, савоб ёзилган бўлади. Юрт ободлигини, ёшлар чеҳрасидаги табассумни кўриш, бунга имкон яратаётган катта-ю, кичикнинг меҳнатини кўриш... Булар осон бўлмаган шароитда, жуда тиғиз фурсатда йўқдан бор бўлган бунёдкорлик эмасми? **Халққа қалбан яқин бўлмаган раҳбарнинг иши унмайди, экқан ниҳоли кўкармайди, қурган иморатига офтоб тушмайди.** Бундан ўн йил аввалги Бухорони (агар ҳамюртларимга оғир ботса, узр сўрайман) хароба ҳолга келиб қолган, тарихий обидалари нураб, шўр босаётган, келажаги хатарли, зим-зиё масканга ўхшатдим. Аслида бунинг ҳеч бир муболағаси йўқ. Хўш, бугунчи? Бугун кинояга, юқоридагидек қиёсларга ўрин қолмади, Бухоро ўзининг янгиланган, яшарган иккинчи умрини бошлади.

Ўзбекистоннинг қай бир бурчи, қай бир вилояти бўлмасин, ўша жойда хатар туғилса, бугуни ёки эртасига оид, яшаш шароити ёки ислоҳотларга оид тўсқинлик пайдо бўлса, Президентнинг эътибори шу жойда. Ислом КАРИМОВ Президентликнинг дастлабки йилиданоқ халқ хотирасини уйғотиш, ҳурмат қилиш, янги тарихни шакллантириш, қадим шаҳарларимизнинг умрига умр қўшишдек, биринчи галда бажарилиши лозим бўлган ишга диққатни қаратди. Чунки буларсиз мустақилликни чуқур ҳис этиш, тушуниш оғир кечарди.

Кўҳна ва ҳамиша навқирон деб таърифлаб келганимиз Бухоронинг нимаси навқирон эди? Бундай таърифни қаердан олдик, ким ўйлаб топди экан буни? Тўғри, қадимийлигига шак йўқ, аммо унга **“Навқирон”** сўзини елимлаб ҳам ёпиштириб бўлмасди. Аммо биз мухбирларнинг қаламидан, коммунистик партия ва маҳаллий раҳбарларнинг тилидан **“ҳамиша навқирон”** сўзи тушмас эди. Шулар ҳақида ўйласанг, юртга нисбатан шунчалар бефарқмидик, шунчалар юзакимидик, дея хафа бўлиб кетасан киши. Бунинг бир томони эътиқодсизлик, хушомадга бориб тақалса, иккинчи томони қарамлик билан боғлиқ. **Ҳар бир халқ, миллатни кимдир бошқарган ва бошқаради.** Майли, мозийдан далил изламайлик-да, халқимизнинг яқин тарихига назар солайлик: ўзбек халқини кимлар бошқармади? Фарғона фожеаларини уялмай-нетмай тўрт дона қулупнайга боғлаган ёки Абу Али ибн Синонинг қўлида шўро паспортини кўрган, бутун Ўзбекистонни Гдлян ва Ивановлар оёғи остига ташлаб, ўз жони, осойишталигини ўйлаган саркотиблар... Инсоф билан айтганда бу “раҳбарлар” ўзбек халқининг қай бир кунига, ҳолига яради?

Ҳар бир раҳбар ўз халқи, миллати қалбига туташ, илдизларига боғлиқлигини унутса, билингки, у хоинлик йўлини танлаган бўлади. Халқни халқим дейдиган асл йўлбошчидан айирмасин экан. Ўзбекнинг шаъни, ғурурини ўйлайдиган, унинг ҳимоясидан асло чекинмайдиган кимдир майдонга отилиб чиқишини орзу қилар эдик. **“Ортга қайтиш йўқ. Олдинда битта йўл бор: Истиқлол йўли!..”** — мана, ўша одам, у ўз аҳди, режаларини орзуга ўраб, келажакни чуқур ҳис этиб, бизга тақдим этаяпти. Аҳилликдан, бирлашишдан, омонликдан, мустақилликдан умидвор борки, унга ишонади, унга таянади.

Бугун мактаб ўқувчиси, боғча боласидан **“Улғайсанг, ким бўлмоқчисан?”** — деб сўрасангиз: **“Президент бўламан!”** дея жавоб беради. Худога минг шукрларки, мана, ниҳоят, **ўзбек боласининг тили — луғатида, орзусида Президент сўзи пайдо бўлди. Маълумки, Миллати, Ватани, Президентига эга фуқароларгина, “Менинг Миллатим, менинг Ватаним, менинг Президентим” деб мурожаат этишга ҳақлидирлар. Оллоҳ бизни фуқароликнинг ана шу қудратли, фахрли уч таянчига эга этдики, бу, янги тарих — мустақил Ўзбекистон тарихининг бошланишидир.**

МУСТАҚИЛЛИК, ОЗОДЛИК УЧУН КУРАШГАНЛАР ҲАМИША САНОҚЛИ. Бугун биз ана шу саноқлилар туфайли озодликка чиқдик. Бу йўлда аччиқ-чучук гаплар ўтди, чекинганлар, сотқинлар сараланди, ниятлар ошкор бўлди. Президентимизнинг **“Ўзбекистонда сотқинлар бўлмасин!”** деган даъватли чақириғи қалбларимизда аксадо бериб турибди.

Бутун Бухоро аҳли таниб, эъзозлайдиган отахон муаллим Фатҳиддин ҳожи НОСИРОВ айтган эдиларки:

— Донишмандлар, ҳар бир фуқаро ўзини вазир, мамлакат тақдирига тенг шерик деб билмаса, қайғурмаса, билингки, у бегонадир . Ватаннинг увол-савоби бугун эмас, минг йиллардан бери елкамизда. Бугун у меҳрга, соғлом фарзандга, садоқатга, халқни бирлаштириш, ўз-ўзини англаш, танитишга қодир улуғ бир йўлбошчига таянади. Халқнинг хоҳиш-иродасига кўра, бугун ўша раҳбар Ислом КАРИМОВдир. Вақт ҳар қандай баҳона-ю, сабабларни, гуруҳбозларнинг пинҳона режаларини ютиб илгарилайверади. Биз эса ўз Президентимизга ишонамиз. Ишончи, имони бутун одам эса янглишмайди, панага ўтмайди...

Ҳақиқат шуки, **ИСТИҚЛОЛ ҲЕЧ ҚАЧОН АСЛ ФАРЗАНДЛАРИНИ ЭРКАЛАТМАГАН.** Уларнинг пешонасига ҳамиша синов, миллатнинг оғриқларига даво излаш, даволаш, кеча-ю, кундуз ишлаш битилган...

8

Ўзбек тилининг изоҳли луғатида **Ислоҳот** сўзига **“Тубли равишда ўтказилган ўзгартириш; ислоҳ, реформа”** дея изоҳ берилган. Бугун бу сўзни эшитмаган, бу ҳақда ўйламаган фуқаро кам топилади. Баъзан “Мустақиллик менга нима берди, — деб эмас, — Мустақилликка мен нима бердим?” каби шоирнамо ўгитни эшитиб қоламиз. Ўринли, топиб айтилган, мантиқли гап бу. Аслида эса шиддат билан кечаётган ўтиш даври – бозор иқтисодиёти пайтида ўзўзимизни холис саволга тутсак, **Мустақиллик** бизга ададсиз шароит, эрку озодликнинг барча ҳуқуқий имкониятларини кафолатлаганини кўрамиз. Аммо ҳаммамиз ҳам шундай одил саволу сўроққа, холис жавобга тайёрмизми?

Куни кеча, таҳририятга кириб борар эканман, деразадан ташқарини кузатиб турган котиба қиз:

— Қаранг, машина қўйишга жой топилмайди-я, жой учун ҳар куни талаш, — деди. Аввалига унинг сўзига эътибор бермадим. Иш столимга ўтиргач, котибанинг сўзи таъсир қилдими, бехос шу ҳақида ўйлай бошладим... Кўпинча биз қандай ишлаётганимиз ва қандай ҳаракат қилаётганимиз ҳақида доим ҳам холис ўйлашга, мулоҳаза юритишга вақт топавермаймиз. **Холислик эса қиёсда билинади.** Ҳар кунги манзара: кўчаларни безаб, кўзни қувонтирадиган, биз оддийгина машина деб биладиганимиз – маторли улов ҳақида бир зум ўйлаб кўрсак. Ахир кечагина машина дегани орзу эдику. Мустақилликдан илгари икки йилча колхоз раисининг маданият ишлари бўйича ўринбосари вазифасида ишлаганман. Ана ўшанда ёлғоннинг нималигини билганман, тўғриси, ёлғоннинг ичида яшаганман. Ўша кунларни эсласам, ялқовлиги сабаб, бугун турмушидан нолийдиган, бировнинг ёрдамига (айтайлик, қишлоқ фуқаролар йиғинининг моддий кўмаги ёки кекса ота-онасининг пенсиясига) кўз тикиб ўтирадиган баъзи бир ношуд ёшларимизга ачинаман. Улар гўё беморлигини сезмаётган кишига ўхшайди. Улар биз билан бирга шу юрт, шу тупрокда яшашсада Ватан, Мустақиллик, Ислоҳот, Янгиланиш ва Ҳаракат, Мақсад каби юксак тушунчалардан ҳамон узоқда.

Мустақиллигимиз қонуний кафолатланган, тинчлик таъминланган, барча қонунлар манфатимизга йўналтирилган шундай шароитда, ўзини ўнглаёлмаган, ватанига, халқига хизмат қилолмаган фуқарони қандай тушуниш мумкин, унга қандай ёрдам бериш мумкин?

Юқорида инсон корига ярайдиган машина ҳақида беҳуда эсламадим. Кечаги кунимиз билан боғлиқ аччиқ ҳақиқатлар баъзан ёдга тушади. Ёшларимиз учун худди эртак мисол эшитиладиган бир мисол. Бугун кўзимиз ўрганган, кўчаларимизда елдек учаётган машина эгаси бўлмиш ҳар кимга ҳам насиб этавермасди. Колхоз раиси ёки бош ҳисобчи ўзига машина олмоқчи бўлса, мўмин қобил, гапга кўнадиган, оғзи мустаҳкам бир сувчи, ё тракторчини топиб, ўшанинг номига расмийлаштирилар эди. Машина колхозчининг номида бўлса-да, у эгалик қилолмас, минолмас эди. Машина оддий колхозчи учун бир умр орзу, ичида алам, хўрлик билан қолиб кетадиган армон эди.

Бугун-чи? Талаба ўз шахсий машинасида институтига борса, фермер истаган маркадаги машинани харид қилса, қаватли уй қурса, ўғли отаси кўрмаган хорижга бориб илм олса, тажриба ўтаса... Ахир **кечаги ёлғон билан бугунги ҳақиқат ўртасидаги масофа, бор йўғи ўн йил!** Тасаввур қилаяпсизми: Ўшанда пахта, фақат пахта боис колхозчиларни “сўроқлаб” турадиган раҳбарлар бўларди. Ўзим шоҳиди бўлган ва туман катталари билан биргаликда кутиб олиб, ёлғонларга шерик бўлганим – яна бир воқеа ҳақида.

Ўзбекистон Олий Совети Президиумининг ўша вақтдаги раиси Иномжон Усмонхўжаев Шофиркон туманига ташриф буюради, мазмунидаги хабарни бизга бир ҳафта олдин етказишди. Ташрифдан мақсад қайта ташкил этилаётган ёрдамчи хўжаликлар иши билан танишиш. Бизнинг хўжаликда эса ҳали бу ишга киришилмаган эди. Аммо чорасини топдик. Илғор бригаданинг чорбоғида уч кун давомида усталар қорамоллар учун охур ясади. Иш битгач, охурларни тўлдириб ем солиб чиқдик. Қолган икки уч кун мобайнида қишлоқмақишлоқ юриб семиз мол ахтардик. Август ойи, айни тўйгарчилик мавсуми. Биров қиз узатадиган, биров ўғил уйлантирадиган дам. Хуллас, халқнинг тўй учун боқилган молларини йиғиб, **ўрикзорда “ихтиро”этганмиз - кўлбола ёрдамчи хўжаликка келтириб боғладик. Кун исиган маҳал тик пешинда сувчиларга яктак кийдириб (либос ва белбоғ тиктириш менга юклатилган эди), белига белбоғ боғлаб, Олий Совет раисини кутиб олдик. Тўйга атаб боқилган букалар бир биридан ўтсираб бўкиради, ёғоч каравотларда кўк чой, олма, ўрик шарбати ичиб ёнбошлаган сувчилар умрида кўрмаган вақтинчалик иззат икромдан шод...**

Ташриф сабабчиси бўлмиш Раис жаноблари қойилмақом этиб ташкил қилинган ёрдамчи хўжаликни кўриб, хурсанд бўлдилар, доно маслаҳатлар берилди. **“Мана, булар экан-ку, ишлаш керак”** деган хулосага келинди ва бу **“янгилик”** Республикага ўрнак қилиб айтса, ёйса бўладиган тажриба сифатида баҳоланди.

Ўша кун “томоша”нинг завқи шу қадар баланд эдики, ўзимиз уюштирган ёлғонга ўзимиз ишондик, Тошкентдан келган мартабали меҳмонни кузатиб, синовдан муваффақиятли ўтгач, кечгача ароққа бўкдик. Эртасига кечаги ёлғонга муносиб ҳисса қўшганлар мукофотланди, кимга велосипед, кимга мотоцикл...

Президентимиз Ислом Каримовнинг Бухорога ташрифини кўриб, кузатар эканман, яқин ўтмиш воқеаларини нега эсламаслигим, нега ёзмаслигим керак, деган хулосага келдим. Реал қиёсга яқинлашиш, кечаги ёлғонларни тан олиш бугунги кунимизнинг баҳоси, мезони бўлади. Қолаверса, Ватанга фуқаролик, маъсулият деган мезонлар ҳам борки, булар ҳар бир кишининг қалбини содиқлик ҳисси билан тўлдиради.

Тўғриси, туғилиб ўсган қишлоғинг, яшаётган туман, шаҳринг ҳақида қайғуриб, халқ ташвишини чекаётган, оғирини енгил қилишга бел боғлаган Юртбошининг мададини сезганингда, тоғдек суянчга эга бўлар экансан киши. Чунки Ватаннинг бир парчаси, кичик бир бўлаги ҳам Ватан-да! Жилвон, Қизилқум чўлларига туташган Шофиркон тумани қум босиш, ёзда сув танқислиги, қўшма корхоналар қуриш, саноатни олиб кириш, аҳолини иш билан таъминлашдек муаммолар қаршисида турибди. Ташриф чоғида буларнинг олдини олиш, тадбирлар қўллаш ҳақидаги Юртбошимизнинг кўрсатмалари туман аҳлига катта мадад бўлди. Минг шукурларки, аҳволни бутлаш мавриди етди. Узундан-узоқ сукут, раҳбарлар кунимсизлиги, эл ташвишидан узоқлашиш, жиддий ўйламаслик, алдов ва майда манфаатлар илинжи билан яшаш оқибатида Шофиркон ҳар соҳада оқсаб қолди.

“Бугун Шофирконда аҳвол қандай, йиллар давомида йиғилиб қолган муаммоларнинг олди олинаяптими, халқ раҳбарлар етакчилиги — меҳнатидан розими?” деган саволга, биз қалам аҳли ҳеч иккиланмай ўз сўзимизни айтишимиз, Юртбошига журъат билан, ростлик билан яқинлашиш, мадад бўлишга шай турмоғимиз шарт. Чунки, камчиликларни пардалаш, тўсиш билан, ёлғонларнинг униб ўсишига томошабин бўлиш билан шароит ўнгланмайди. Тўғрисини айтганда, Шофиркон анчадан буён халқ учун жон куйдириб, қайғуриб ишлайдиган, шахсий мафаатлардан узоқроқда турадиган, ишчан раҳбарга муҳтож. Ҳар қандай шароит, соғлом муҳит, муносиб турмуш тарзига ҳалол меҳнат, аҳиллик, ҳаракат воситасида, ҳақиқатга тик боқиб эришилади. Бугун биз журналистлардан талаб қилинаётгани ҳам шу...

Ташриф ва ислоҳотлар натижаси қиёсда кўринсада, буни қалбимизга кўчириш, яқинлаштириш учун Юртбошимизнинг ҳаракат, мақсад ва режалари нималарга йўналтирилганини англаш кифоя. Сафар чоғида воҳамизнинг катта кичик ҳар бир жамоаси ўз хурсандлигини изҳор этиш, ислоҳотлар сабаб ўзгараётган, янгиланаётган фаолиятлари, турмуш ҳақида Юртбоши билан дилдан суҳбатлашишга ошиқдилар. **Халқ қадрига етадиган, юрт ташвишини ўзиники деб билган раҳбаргагина шундай талпинади, бошига кўтаради. БУНГА ЎЗ ФАҲМИМ, ИДРОКИМ ВА ҚАЛАМИМ БИЛАН ШОҲИД БЎЛАР ЭКАНМАН, ШУ ТУПРОҚ, ШУ ҚАДИМ ЗАМИННИ ЯНАДА ОБОД БЎЛИШИДАН ҚУВОНАМАН, ЎНГЛАНИШЛАР ЖАРАЁНИ ҲЕЧ КИМНИ БЕФАРҚ ҚОЛДИРМАСЛИГИГА ИШОНАМАН.** Қачонлардир кўрганим япон фильми қаҳрамонларидан бирининг айтган сўзи, аҳди ёдимга тушади: — **Камбағал бўлмасликка сўз бераман!**

Давлатимиз раҳбари Ислом КАРИМОВнинг жамики саъй ҳаракатлари, тиним билмас меҳнати, матонати ортида ҳам шундай ният — халқини, жамики Ўзбекистон аҳлини бусбутун, ҳеч ким, ҳеч бир миллатдан кам кўрмасликдек буюк мақсад яшайди. Ҳар қандай улуғ мақсадни амалга ошириш эса аниқликка, ислоҳотга суянади.

Мамлакат аҳолисининг 60 фоизини ёшлар ташкил қилган бир пайтда юрт эгаси иқтисод ҳақида ўйламаслиги, бу борада ислоҳотлар бошламаслиги мумкинмиди? Йўқ албатта. Собиқ Иттифоқдан мерос бўлиб ўтган қалоқлик, ижтимоий онгимиздаги турғунлик, ночорлик, қўрқув сабабларини тугатишга, Мустақилликдек буюк неъмат қудратини намойиш этишга қаратилган дастурлар ишлаб чиқиш ва қўллаш; оғир дамларда ўзига ишониш, бировнинг мададига кўз тикмаслик — буларнинг бари Юртбошимизга хос ватанпарварлик, етакчилик салоҳияти эдиким, қисқа фурсатда бунга дунё тан берди ва биз билан ҳамкорлик қилиш, Ўзбекистон бозоридан жой эгаллашга интилмоқда. Қуйидаги биргина савол фикримизга далилдир:

Ўзбекистоннинг ҳозирги банк тизими аввалги, яъни шўролар давридаги банк тизимидан нимаси билан фарқ қилади? – бунга Марказий банк Бухоро вилояти Бош бошқармаси бошлиғи Азамат АВЕЗОВ шундай жавоб берган эди:

— Собиқ шўролар даврида банк тизими ўзагини СССР давлат банки, Ташқи иқтисодий фаолият банк, Қурилиш банк ва Давлат жамғарма кассалари ташкил этар эди. Иттифоқдош Республикаларда эса ушбу банкларнинг республика, вилоят идоралари ва туман бўлимлари фаолият кўрсатарди, холос. Мазкур банкларнинг жойлардаги бўлимлари фақатгина пул кўчирувчи вазифасини бажарар эди. Кредитлаш лимитлари ҳам, нақд пул чиқариш лимитлари ҳам фақат марказнинг рухсати билангина амалга оширилар эди. Бозор муносабатлари ҳақида гап бўлиши мумкин эмасди. Аҳоли фақат бир нарсадан фойдаланар, у ҳам бўлса қўлидаги бўш пулларини Давлат жамғарма кассаларида қатъий белгиланган фоизлар олиш шарти билан сақлаш мумкин эди.

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, давлатимиз сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири бўлган банк тизимини ислоҳ қилиш ва уни тубдан ўзгартириш, ўз фуқаролари манфаатига яқинлаштиришга қаратилди. Бу борадаги “Банк ва банк фаолияти тўғрисида”ги қонун банк тизимини ислоҳ қилишнинг дастлабки босқичини бошлаб берди...

Ушбу далиллардан очиқ ойдин кўриниб турибдики, шўро замонида биз банк тизими, банклар юритган иқтисодий сиёсатдан (чунки у ёпиқ яширин эди), бир сўз билан айтганда, банклар билан ишлашдан жуда йироқда эдик. Мустақиллигимизнинг дастлабки кунлариданоқ Президентимиз Ислом КАРИМОВ банк тизимини тубдан ислоҳ қилиш ҳақида ташаббус кўрсатди ва бу борада Қонун, Фармон ва қарорлар қабул қилинди.

Ташрифнинг энг ҳаяжонли, ҳар биримизнинг диққат эътиборимизда бўлган ва кўп ўйлаган воқеа — сафар Баҳоуддин Нақшбанд мажмуини зиёрат этишдан бошлагани бўлди. Илгари бирор бир раҳбар азиз авлиёлар пойига қадам босармиди? Хўжайи Жаҳон – Абдулхолиқ Ғиждувоний, Хўжа Ориф Моҳитобон, Анжир Фағнавий, Хўжа Али Ромитаний, Бобо Самосий, Сайид Мир Кулол ва Баҳоуддин Балогардондек етти Пиру устозларни элига қайта танитиб, тортиқ этганмиди, айтинг, шундай мард бормиди?

Юрагида иймон кўкармаган инсон Авлиёларга яқинлашолмайди.

Ушбу қадамжоларни кенгайтириш, йил сайин кўпайиб, оқиб келаётган зиёратчиларга қулайликлар яратиш, тасаввуф илмининг буюк асосчиларидан бири Абдулхолиқ Ғиждувонийнинг 900 йиллик юбилейига тайёргарлик жараёни билан танишиш, Хўжайи Жаҳон номидаги боғ барпо этиш, қабрларини янада обод этиш борасидаги амалий тавсиялар Бухоро аҳлини, бутун Ўзбекистонни руҳлантириб юборди.

Халқнинг корига ярайдиган, унинг келажаги билан боғлиқ ҳар эзгу иш — қурилган иншоотлар: стадион, банклар, фермер хўжаликлари, йўл, кўприк, транспорт қатнови, савдо, маданият, халқ таълими Президентимизнинг эътиборида ва назарида бўлди. Юртбоши Марказий Осиёдаги энг гўзал спорт иншоотини бориб кўрганида, назаримда унинг чарчоқлари бир зумда тарқалгандек, чеҳрасида мардона табассум пайдо бўлди. Ҳа, бу спрот кошонаси фарзандларини — келажакни соғлом кўришни истаган, Йўлбошчимиз экқан чинор эди. Чинор эса доим баландлик, юксаклик рамзи бўлиб келган.

— **Бугун дунёда “Ўзбек кураши” деган атама пайдо бўлди,** — дея фахрланиб сўзлайди Халқаро “Кураш” ассоциацияси Бухоро вилоят бўлимининг ижрочи директори, Қаҳрамон Полвон САЙФУЛЛАЕВ. — Бухоро полвонларининг ўзига хос кураш услублари узоқ йиллик тарихга эга. Йиллар давомида шаклланиб, услубий бойиб, шиддат ва аниқликларга эришган “Бухороча усул” бугунги курашимизнинг асосини ташкил этади.

1999 йил 1-2 май кунлари Тошкентда ўтган кураш бўйича биринчи Жаҳон чемпионатида ғолиблари орасида Бухоролик полвонларнинг иштироки ва кетма-кет ғалабалари мухлислар қалбига ҳайрат ва ҳавас солганини эсланг.

Бухорода курашга иштиёқманд, курашаман, енгаман, деган полвонлар шаклланмоқда. Гапни лўндаси – барча полвонларимизнинг эътирофи шуки, мамлакатимиз Президенти Ислом КАРИМОВ ҳомийлигида ўтаётган ҳар бир кун, йилни кураш йили десак, арзийди.

* * *

Полвоннинг сўзи – сўз! Полвонлар сўзидан қайтмайди. Уларга яқинлашсанг, уларни тингласанг, сенга-да, куч қудрат, ботирлик юқади. Қаддингни тик тутиб айтасан:

— Ортингда озод ва келажаги қудратли давлат, юртнинг одил Президенти, ғалабага ишонч бор экан, Ўзбекитон байроғи ҳамиша баланд кўтарилади.

Тошкент, 2002 йил 19 октябрь

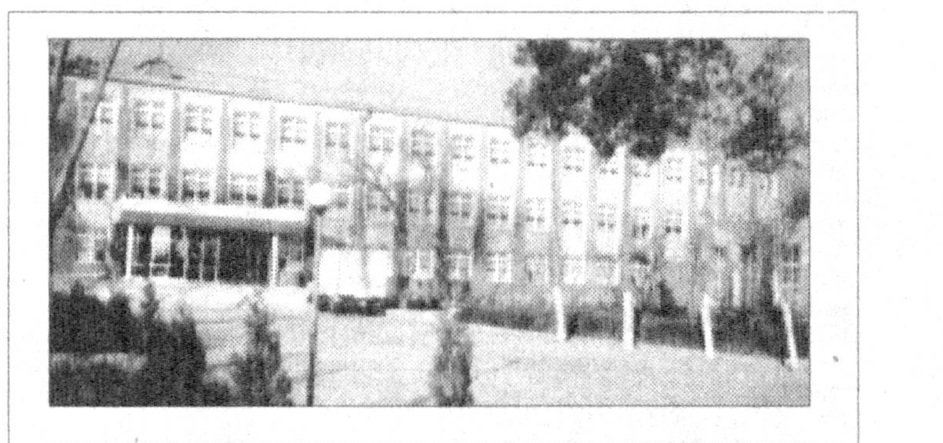

Юртбошимиз Ислом КАРИМОВ ташаббуси билан очилган Бухоро шаҳар солиқ коллежи.

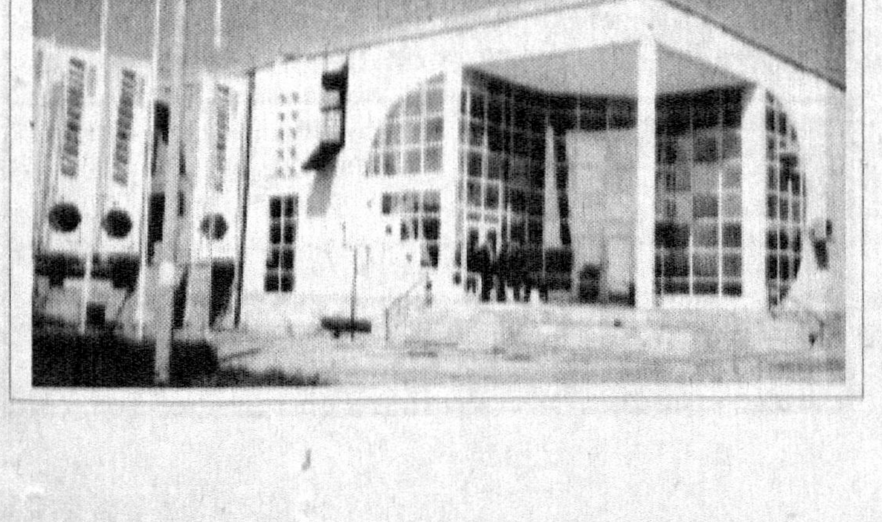

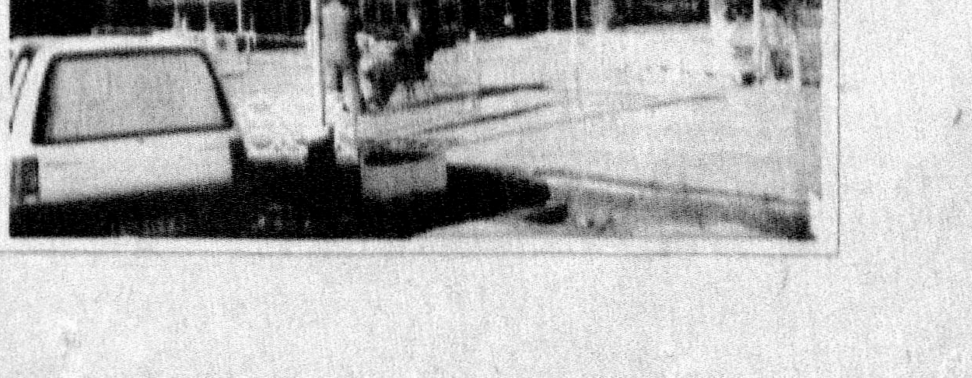

Қадрият

Ойларнинг зийнати

Хосиятли, муборак ойлардан бири Рамазон ойидир. Бу ойда 30 кун фарз қилинган рўза тутилади. Ифторликлар қилиниб, савобга эришилади ҳамда ўтган-кетганлар руҳи шод этилади. Таровиҳ намози ўқилиб, савобга дахлдор бўлинади. Рамазон ойи уч даҳадан иборат бўлади. Биринчисида, Аллоҳнинг раҳматига, иккинчисида Аллоҳнинг мағфиратига, учинчисида Аллоҳнинг шафоатига муяссар бўлинади. Айниқса, учинчи даҳанинг хосияти улуғдир. Бу ўн кунликда эътикоф ўтирилади. Эътикофнинг энг ками бир кун, баъзи қавмларда бир соатдир.

Рамазон кунларида Рамазон қўшиқлари айтилади. Айниқса, ёш болалар уйма-уй юришиб, Рамазон қўшиқларидан одамларни баҳраманд қилишади, уларга эса хайр-эҳсон улашиш одат бўлган.

Муқаддас Қуръони Каримнинг "Дуҳон" сураси 3-оятида: "Албатта, биз уни (Қуръонни) муборак кечада нозил қилдик. Дарҳақиқат, биз огоҳлантирувчимиз", дейилган. Ва 4-оятида: "У (кеча)да барча ҳикматли иш(лар) ажрим қилинур", дейилади. Ушбу оятнинг изоҳига келсак, муборак кеча бу — Лайлат-ул Қадр кечасидир. Қадр кечаси Рамазоннинг охирги ўн кунлигининг тоқ кунларида, асосан 26-дан 27-кечасига ўтар вақт деб белгиланган.

"Қадр" сурасининг 1, 2, 3, 4 ва 5-оятларида: "Албатта, биз Қуръонни Қадр кечасида нозил қилдик. (Эй, Муҳаммад!) Қадр кечаси нима эканини сизга не ҳам англатур?! Қадр кечаси минг ойдан яхшироқдир. У (кеча)да фаришталар ва Рух (Жаброил) Парвардигорлари изни билан (йил давомида қилинадиган) барча ишлар (режаси) билан (осмондан ерга) тушарлар. У (кеча) то тонг отгунча саломатликдир", дейилган. "Бақара" сурасининг 185-оятида: "Рамазон ойи – одамлар учун ҳидоят (манбаи) ва тўғри йўл ҳамда ажрим этувчи ҳужжатлардан иборат Қуръон нозил қилинган ойдир", дейилган. Бу ерда ажрим этувчи дейилганда ҳақиқат билан сохталик, яхшилик билан ёмонлик, савоб билан гуноҳ ўртасидаги фарқни белгилаб берувчи деб тушунмоқ керак.

Муқаддас Қуръони Каримнинг "Нажм" сурасидаги энг муҳим ва энг ажойиб маълумот шундан иборатки, бу Меърож кечасининг тасвиридир. Бу ерда ҳам изоҳли ўрин бор. Манбаларда таъкидланишича, Одам Ато ва Момо Ҳаводан тарқалган башар фарзандига Аллоҳ таоло томонидан 124 минг пайғамбар юборилган. Бу рақам балки кўпдир, балки оздир, бу ягона Эгамгагина маълум.

Расули Акрам (САВ) Меърожда юксакка, арши аълога чиққан пайтлари Мадинага ҳижрат қилишларидан уч йил, баъзи манбаларда эса бир ярим йил олдин содир бўлган дейилади. Унда Маккаи Мукаррамадан то Масжиди Ақсогача боришликларини "Исро" дейилади. Сўнг у ердан осмон узра парвоз қилиб, Аллоҳ мурод этган жойгача борганлари "Меърож" деб қатъий қилиб қўйилган.

Муқаддас Қуръони Каримнинг "Моида" сураси 97-оятида Каъба, яъни Байтул Ҳарамни, шунингдек, ҳурматли ойни, қурбонликни ва (Унга доир) белгиларни Аллоҳ одамлар учун (муҳим) мақом қилиб қўйгани таъкидланади. Бу ҳурматли ва муборак ой — Ҳаж ойи, Зулҳижжадир. Бу ойнинг ҳурматлилиги шундаки, Аллоҳнинг буйруғи билан Иброҳим (АС) ўғиллари Исмоил (АС) билан Каъбани қурадилар. Бу ерда ҳам мўъжизавий бир хислат мавжуддир.

Қутлуғ кунлар шарафига "Ийд ал-Адҳа" — Қурбон ва "Ийд ал-Фитр" — Рўза ҳайити кунларининг биринчи 2, 3 кунлари ҳам киради.

Муқаддас ва муборак ойлар ва кунларга келганимизда шуни яна бир таъкидлаб ўтамизки, бу ойларнинг бошқа ойлар ва кунлардан фарқли жиҳати, уларнинг Ислом динида тутган муҳим ўрни ва илоҳий-мўъжизавий хислат ва хосиятларга чулғанганлигидир. Бу фақат мана шу ойлар ва кунлардан бошқа пайтларда гуноҳ ишларни ҳам қилса бўлаверар экан-да, дегани эмас. Аллоҳ таолонинг ҳамма ойлари ва кунлари ҳам хосиятли кунлардир. Шайтони лаъин: "Ҳар бир мўминга, ҳар бир кун 70-100 мартаба ҳамла қиламан", деганида, Эгам ул малъунга қараб: "Мен ҳам ҳар бир мўмин бандамга қараб ҳар куни 160 мартаба раҳмат назаримни ташлайман", деган экан.

Расули Акрам (САВ) нинг бир муборак ҳадисларида: "Ражаб — Аллоҳнинг ойи, Шаъбон — менинг ойим, Рамазон — умматимнинг ойи", деганлар. Улуғ авлиё Абулқодир Гийлонийнинг: "Уч ойлар ва уларнинг фазилатлари" асарида: "Ражаб жафонинг тарк этиш учун, Шаъбон — амал ва вафо учун, Рамазон — сидқи сафол учундир; Ражаб — тавба ва надомат ойи, Шаъбон — меҳр-муҳаббат ойи, Рамазон — Қурбон ойидир; Ражаб — ҳурмат, Шаъбон — хизмат, Рамазон — неъмат ойидир; Ражаб — ибодат, Шаъбон — дунё ғамини тортганлар учун, Рамазон ибодатларнинг ажрини орттирадиган ойдир", дейилган. Бу муборак ойлар ва кунлар ҳақида Ҳазрати Имом Бухорий, Термизий бобоаримиз ва бошқа улуғ зотларнинг кўплаб ҳадислари бор талай муборак ҳадислар мавжуд.

Абу Райҳон Берунийнинг "Масъуд қонуни" асарида зижаа 1029 юлдузнинг координатлари, баъзи бир ойлар ва кунлар хусусияти, хосияти баён этилган. Шунингдек, "Ҳиндистон" асарида "Ернинг айланиш ҳаракати астрономия фани ҳисобларига ҳеч қандай зид келмайди, балки Ерда юз берадиган ҳодисалар, унинг ҳаракати билан бир-бирини бир текис давом эттираверади" деган. Олимнинг "Ёдгорликлар", "Мунажжимлик санъатидан бошланғич тушунчалар", Умар Ҳайёмнинг "Наврўзнома", Мирзо Улуғбекнинг "Зижи Жадиди Кўрагоний" асарларида ҳам ойлар ва кунлар ҳақида яхши маълумотлар бор.

Зуннун Мисрийда: "Ражаб офатни даф қилади, Шаъбон — тоат-ибодат учун, Рамазон — кароммат ойидир", дейилган. Яна бу зот: "Ражаб — экиш, Шаъбон — суғориш ва Рамазон ҳосилни йиғиб-териб олиш ойидир", деганлар. Бироқ шу ўринда ҳам изоҳ зарурати борга ўхшайди. Ахир мусулмон тақвимига мувофиқ ҳолда бу ҳадисни шарҳлайдиган бўлсак, унда бу ойлар силжиб турилади. Мучал ва милодий йиллар мукин бўлиб, буларнинг биринчисида ҳар йил бир йил боши 22 мартда бошланса, милодий йил 1 январда киради. Мусулмон тақвими, биз тилга олган ойлар ва кунлар ҳар йил 11 кунга силжиб турадилар. Шу сабабли ҳам дейлик, — рўза ойи бир вақтларда қиш фаслига тўғри келиб қолади.

Қишда экин экиб, суғориб ва ҳосил йиғиб олинмаса ҳам маънавий ҳосиллар ҳамиша, ҳар фаслда, ҳар қачон йиғиб олинаверади. Тавба ва ибодатнинг ҳосилини Аллоҳ таоло доимий қилиб қўйган.

Айрим авлиё ва анбиёлар, муҳаддис ва тафсирчи олимлар ҳам муборак ойлар ва кунлар хусусида фикрлар баён этганлар. Инчунин, улар йилни бир дарахтга ўхшатсалар, унда Ражаб — шу дарахтнинг япроқлари, Шаъбон — меваси, Рамазон ҳосил йиғиб олинадиган ой сифатида талқин этганлар.

Муборак ҳадисларда Рамазон ойи ойларнинг зийнати ҳисобланади. Бу ойда сўралган эзгу ниятлар қабул бўлади. Гуноҳлар эса афв этилади. Пайғамбаримиз (САВ) ҳар доим: "Аллоҳим! Ражаб ва Шаъбонни бизлар учун муборак қилгин ва бизларни Рамазон ойига етказгин", деб дуо қилар эканлар. Яна Пайғамбаримиз (САВ) айтадилар: "Бу ойда умматларим фарз рўзасини тутиб, намозларни ўқиган муддатгача бало-қазоларга дучор бўлмайди ва ҳеч бир жойда расво бўлмас. Шунингдек, ҳаром неъматларни истеъмол қилса, ичса ва зино қилса, унинг рўзаси қабул бўлмайди", деганлар.

Ҳадисларда таъкидланишича, бундай бандаларни бу рўздан то янаги йилги рўзагача Аллоҳнинг фаришталари лаънатлар экан. Айнан шу қабилдаги бандалар Рамазон ойида вафот этса, уларга Аллоҳ ҳузурида яхшилик ва савоб бўлмас экан.

Кунлар қилган ишларингизни кўрсатувчи дафтарлардир, бу тоза, оппоқ саҳифаларга қора, нопок ишлар ёзилмаслиги лозим. Ахир гўзал ишларни кўриб тургувчи Аллоҳ таоло ато этиб қўйган кўзлар, яхши ишларни ёзиб турувчи қаламлар бордир. Сиз тинглаг, нафсингизнинг ҳамма орзуларини бажо қилиб, уни ҳаддан ташқари семиртириб юбормангиз, бунинг натижаси балки фалокат, бўлмаса ҳалокатга дучор қилиши ҳам мумкин.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, муборак ва муқаддас, ҳурматли ва хосиятли кунлар, ойлар ҳурматига файзу баракот, тинчлик ва осудалик, тотувлик неъматларидан Аллоҳ таоло бизни баҳраманд қилсин.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
доцент, халқ таълими аълочиси

Мозий

Сўнгги хоннинг тақдири

Қартайиб қолган собиқ Хива хони Саид Абдуллага қоровуллик ҳам вафо қилмади, уни ниҳоят боғбон қилиб тайинлашди. Маҳкама саҳнини супуриб-сидириш, дарахт ва гулларга ишлов бериш ҳар кунги иш бўлиб қолди. Эрталабдан кечгача куймангани-куйманган. Бир бурда нон, бир стакан чой билан боғнинг бир чеккасида ўтириб нонушта қилади. Топилса бир-иккита қайнатилган картошка ёхуд лавлагини тушлик қилиш учун белбоғига ўраб ишга жўнайди. Кеча дўконга нон келмади, очнаҳор қолган Саид Абдулла одати бўйича ишга келаверганди. Кўзлари дўконга интиқ. Лекин тушлик сониялари сарҳадидан ўтиб кетса ҳам дўкон очилмади. Ота кўчанинг нариги ёғидаги ишчилар ошхонасига кирганини ўзи ҳам пайқамай қолди. Ранги докадай оқариб кетган беҳол чолга таниш ошхона бекаси егулик таклиф қилди. Буни қарангки, очликдан силласи қуриса ҳам "очман" дейишга унинг ғурури йўл бермади. Истиҳола қилаётганини пайқаган аёл елкасидан босиб ўтиртирди-да, егулик ва чой келтирди. Боғбон миннатдорчилик билдирар экан, нон учун асраб қўйган талонини қолдириб жўнади.

Бу Саид Абдулланинг сўнгги саргузашти ва еб-ичгани бўлди. У овқатдан заҳарланганди, бир кеча-кундуз мобайнида ўқчий-ўқчий сариқ зардоб қусди, ҳарорати баландлаб, боши айланди. Ёлғизлигидан ўлиги шу хонада қолиб кетишидан қўрқувга тушган қария келини Владиславани ахтаришга тушди. Бор кучини йиғиб, девор ёқалаб бориб, қўшни кампирнинг эшигини тақиллатди. Эшикни очиб, кампир қўрқиб кетди:

— Ой, боже мой, Абдулла, сенга нима қилди?

— Аҳволим оғир. Сизга малол келмаса, келинимга хабар қилсангиз, илтимос, йўқ деманг.

Кампир уни суяб, уйига кузатиб қўйди. Чой қайнатиб, оғзига тутди. Сен шундай ётатур. Мен келинингни айтиб келаман.

Орадан ўн кун ўтгач, оғзига туз ҳам солмаган Саид Абдулла Кривой роғдаги касалхоналардан бирида оламдан ўтди. Ҳатто ўғли Саид Тўра отаси билан видолашишга ҳам улгурмади. Хон бўлиб рўшнолик кўрмаган, умри азоб-уқубатлар гирдобида ўтган Хиванинг охирги хони ёлғончи дунёни ана шундай аянчли тарк этди.

Табиийки, шу ўринда савол туғилади: хон ва унинг қариндош-уруғи, аъёнлар қандай қилиб Украинага бориб қолишди? Уларга қандай айб қўйишди? Нега улар тутқунликда, хор-зор яшадилар? Ватанларида қолган ҳовли-жойлари, оилалари, бола-чақалари нима қилди, улар тақдири қандай кечди?

Мана шу ва улар теварагидаги бошқа қатор масалалар хусусида бор ҳақиқатни рўёбга чиқариш илинжида хоразмлик адиб Қўзи Давлат икки йилдан кўпроқ вақт мобайнида сермеҳнат, жараёнли тадқиқот олиб борди. Истиқлол шарофати унинг қатор-қатор мушкулларини осон қилди. Украинада хоннинг якка-ёлғиз тирик қолган невараси, 90 ёшли Абдурасул тўрани (энди марҳум) излаб топди, унинг хонадонида уч кечакундуз энг азиз меҳмони, соғинган элдоши бўлди.

Ана энди собиқ хон ва унинг аъёнлари, уруғ-аймоғи тақдири равшан бўлди. Саид Абдулла совет даври тарихида зикр этилганидай уқувсиз ва ўқувсиз, журъатсиз ва қудратсиз, ақлсиз ва телба эмас экан. Бас, шундай экан, нега ундан қўрқиш, нега уни сиёсий душман, деб хавфсираш, нега уни бадарға қилиш, нега оиласини тарқатиб юбориш керак бўлди?

Ахир, бир тарафдан Ёвмутлар зуғуми, иккинчи тарафдан болшовойлар таҳдиди кучайган шароитда мамлакатни бошқарган, салтанат истиқболига қайғурган, халқни қирилишдан, қадимий шаҳарни кунфаякун бўлишидан асраб, тадбиркорона иш кўрган хон Саид Абдулла эмасми? У ўзининг биринчи машваратидаёқ Гандимиён битимига кўра, аскар сақлашдан маҳрум хонликнинг мудофаасини мустаҳкамлаш ҳақида жон койитди, вақф ерларидан фойдаланишдаги бошбошдоқликлар илдизига болта уриш, сув тақчиллигини тугатиш таклифлари билан чиқди. Мамлакат ички ва ташқи сиёсатига оид қатор масалаларни донолик, донишмандлик билан ҳал қилди. Бадиркентда воҳада тинчлик ўрнатиш комиссиясининг Жунайд қўл қўйиб, муҳр босган шартномасини Хиванинг расмий хони Саид Абдулла имзолади. Афсуски, битим беиз, бесамар кетди. Болшовойлар барибир хонликни ағдариш ниятлари рўёбида эдилар. Аҳвол мураккаб. Қизиллар қўшини қадам-бақадам Хивага яқинлашиб келмоқда. Фаоллашган "Ёш хиваликлар" Саид Абдулладан хонликдан ихтиёрий воз кечиб, ҳокимиятни топшириш тўғрисидаги Манифестга имзо чекишни қаттиқ талаб қилиш йўлига ўтдилар.

Нуруллабой саройида хон олий амалдорлари билан машварат ўтказди. Узоқ давом этган маслаҳатлашувдан кейин Ноқибнинг "тақдирга тан бериб, Манифестга имзо чекиш — оқил йўл" деган таклифи хон чеҳрасида кутилмаган ўзгариш зоҳир қилди.

Пировардида Манифестга қўл қўйилди. Ичон қалъа дарвозаларидан эмин-орқайин кириб келган Шайдаков қўшинлари Хива осори атиқаларини сайёҳлардай томоша қилиб ҳайратланардилар. Кўҳна Аркнинг маҳобатли дарвозасидан олий амалдорлари билан чиқиб келган хон девонбеги тутқазган Манифестни халойиққа ўқиб эшиттирди.

Гарчи Хивани вайронагарчиликдан асраб қолиш, халқнинг уруш гирдобига тушмаслиги, қирғинга учрамаслигига эришиш хоҳиши бўлса ҳам Саид Абдуллага Ватанни ўзгаларга топшириш осон эмасди.

Давлатни, молк-мулкни осойишта топширган бўлса ҳам, хоннинг ўзини, авлодини, олий амалдорларни болшовойлар кечаси ими-жимида қамоққа олдилар. Уларга янги тузумнинг сиёсий душманлари деб, ҳаддан зиёд бешафқат муносабатда бўлдилар: "Комендатура авахтасига ташланган бандилар гўё ходимлар томонидан тутилганди. Биринчи куни ёнларида қолган майда-чуйда егуликларни истеъмол қилиб жон сақладилар. Эшикка қанча термулиб ётишмасин, ҳеч ким хонага бир бурда нон, бир култум сув олиб кирмади. Орадан икки кун ўтиб, очлик ўз кучини кўрсата бошлади. Тинкалари қуриб, ҳолсизланиб қолган маҳбуслар галмагалдан эшик тақиллатишар, эшик ортида эса доим бир хил овоз:

— Ҳа, не гап?

— Эшикни очинг, шамоллаб келмоқчиман.

— Ҳозир.

Тўралар соқчи кузатувида якка-якка чиқиб келадилар. Овқат сўраб қилган талаблари эса ижро қилинмади.

— Бошлиққа кириб айтсангиз, бизга егулик беришсин. Қамоқда ётганлар ҳам инсон, улар девор ялайдиларми ахир!..

Тушга яқин қулф шақирлаб очилди-ю, уларни ўдағайлаб ҳовлига олиб чиқишди. Пойгоҳда яна белига ва энига камар боғлаб, маузер таққан ўша бошлиқ пайдо бўлди.(120-бет)".

Ҳа, улар жисмоний азобларга бардош бердилар. Аммо маънавий камситишлар очлик олдида юз чандон оғир эди. Улар терговсиз, судловсиз Екатеринослав губернасига сургун қилиндилар. Новоспаск, Ивановск, Лубянская-2 қамоқхоналарида сиёсий муҳожирликда бўлдилар. Фақат икки йилдан кейингина уларни, хон авлодини Украинага, бой ва амалдорларни эса Тошкентга жўнатишди. Маҳбуслик, муҳожирлик йиллари улар, яъни бугуноҳ инсонлар кечирган мудҳишлик ва аянчлар (чунончи, Носир тўранинг шаҳид ўлими, Саъдулла тўранинг қумда ваҳшиёна отиб ташланиши ва ҳ.к.) "Қизил империя" сиёсатининг қачонлардир зил кетишидан, у бошиданоқ инсонийлик ва инсонпарварликка мутлақо асосланмаганидан бизни огоҳ қилади.

Муаллифнинг "Хусумат" ("Қорақалпоғистон" нашриёти, Нукус, 2001 йил) тарихий романи теран изланишлар ва адолатпарварлик туйғусига таянгани, ҳақиқатни бор кўриниши, бутун бўй-басти билан талқин этгани боис қалбимизга ҳаяжон, фикримизга тиниқлик бағишлайди. Бой ўғли Искандар билан камбағал оиладан чиққан Ойжамол ўртасидаги пок севгининг ўтиш даври мураккаблигига боғланиб кетиши, оригинал тасвирлар кашф қилиши ва ҳақли равишда фожеа билан тугаши ҳам асар мазмунига ҳамоҳанг бўлган, унинг бадиий қимматини оширган. Роман том маънода истиқлол туфайли мозийни асл ҳолида ўрганиш учун беқиёс имконлар очганидан, тарихий гувоҳларнинг келажакда одамларни тароватли яшашга башорат этаётганидан, соҳир қалбларга эзгулик бағишлаётганидан инсониятни воқиф қилади.

Арслон ОТАЖОНОВ,
Урганч шаҳри

Ниҳол

«Президентга мактуб йўлладим»

Қаҳрамонимни ойнаи жаҳон орқали онда-сонда кўриб қолгандирсиз, балки йўқ. У қўшиқ куйлайди. Куйлагандаям, қалбдан куйлайди. Кўзларидан умид учқунлари чақнаб, она юрт ишқи билан куйлайди.

Камола Пардаева: 9 ёшда. Сирдарё вилояти Гулистон шаҳридаги 16-ўрта мактабнинг 4-«б» синфида ўқийди. Шу билан бирга санъат мактабида ҳам таҳсил олади.

— **Камола, ёшинг эндигина 10 га тўлаётган экан. Бир вақтнинг ўзида икки мактабда ўқиш, қўшиқ айтиш, рақс тушиш... Буларга қандай улгурасан?**

— Мен ўз машғулотларимга жудаям қизиқаман. Вақтни иложи борича тўғри тақсимлашга интиламан. Дарсларим тугагач, қўшиқ айтаман ёки рақс билан шуғулланаман. Агарда яна вақтим ортиб қолса, бадиий китоблар ўқийман, ойимларга ёрдамлашаман.

— **Яқинда "Фахрий ёрлиқ" билан тақдирланибсан?**

— Ҳа. Бу "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳомийлигидаги Болалар ташкилотининг 1-Республика анжумани мутлоқ ғолиби бўлганлигим учун берилди.

— **Билишимча, скрипка ҳам чалардинг, шундайми?**

— Аделья Фаязова бу борада катта ёрдам берадилар. У киши менга скрипка чалишни ўргатсалар, Бахтиёр Асанов мусиқадан дарс беради. Мен улар билан фахрланаман.

— **Яна нималарга қизиқасан?**

— Саёҳат қилишга қизиқаман. Ёзги таътилда Хоразмда бўлиб, "Авесто" ёдгорлиги, Жалолиддин Мангубердиди ҳайкалини, Шаҳрисабздаги Амир Темур, Туркистонда Аҳмад Яссавий қадамжоларини зиёрат қилдим. Бу тарихий ёдгорликларни томоша қилиб, Президентимизга хат ёздим...

— **Кечирасан, сир бўлмаса, айтчи, хатнинг мазмуни қандай эди?**

— Унда, турли шаҳар ва вилоятларда қад ростлаётган ёдгорликларнинг биз ёшларга қимматли мерос бўлиб қолаётгани ҳақида ёзгандим. Шунингдек, ҳурматли Президентимиздан бизнинг Гулистонда ҳам ана шундай тарихий мажмуалар қуриб беришларини илтимос қилдим.

— **Хўш... ?**

— Бобомиз хатимни олибдилар ва менга жавоб йўллабдилар. Жавобда, мен ва бошқа бир қанча болалар орзу қилгандек, маданий ёдгорликлар Гулистонда ҳам барпо этилажаги ёзилибди. Бошим осмонга етди. Чунки энди Широқ, Зарина, Обидийда, Паризод каби аждодларимиз руҳи шод бўладиган бўлди.

— **Орзуларинг ҳақида...**

— Биласизми, мен Америкада ўқишни хоҳлайман. Тўғри, бунинг учун кўп ўқиш ва изланиш керак бўлади. Мен бунга ҳаракат қиляпман. Яна... яна, ўқишни тугатгач, вилоятимизга, бутун республикамизга нафи тегадиган инсон бўлмоқчиман.

— **Орзуларинг ушалишини тилайман.**

— Раҳмат.

Дадахон БОСИТ
суҳбатлашди

Кулги

«Замонавий хизмат»

(Божхоначилар ўқимасин)

Тошкент-Бухоро йўналишидаги шахсий автобусга чиқишим билан икки шотир чаққон йигит усти бошимни ечди-да, янги-янги кўйлак, жемпер, костюм-шим кийдиришди. Эс-ҳушимни йиғиб олишга улгурмасимдан униқиб кетган туфлим ҳам янгисига алмаштирилди. Бунча ҳурмат-эҳтиромга қайдан ва қандай ноил бўлганимни сўрамоққа оғиз жуфтлагандим, бошимга сув мушуги терисидан тикилган чиройли телпакни қўндиришди-да, салоннинг олд қисмидаги ўриндиққа михлаб кетишди. Бунча меҳрибончиликлардан хурсанд бўлиш-бўлмасликни билмай, мижозларга замонавий хизмат кўрсатиш дегани шу бўлса керак-да, дея анқайиб ўтиравердим.

Мендан кейин автобусга чиққан йўловчига ҳам худди каминага кўрсатилган эҳтиром такрорланди. Хуллас, автобусга кўтарилган йўловчи борки, аёл бўлса, аёлларга хос, эркак бўлса, эркакча кийим берилди. Ҳамма ҳайрон, ҳамма лол. Бир вақт беш-ўн чоғли жаҳонгашта хотин-халаж, бола-бақра хуржун-халталарини елкага ташлаб келиб қолди. Уларнинг кир-чир афт-ангорига бир муддат серрайиб тикилиб турган шоввозлар ниманидир хаёлан чамалаб кўришди чоғи, бир қарорга келиб, жаҳонгашталарни ҳам бошдан-оёқ безаб қўйишди. Кўйлак етмаган аёлларга тўп-тўп духобаларни очиб, ҳиндларнинг сарисидек бўйига ўраб чиқишди. Анчадан буён тоза-озода кийим-бош кўрмаган жаҳонгашталарнинг эслари оғай-оғай деб қолган бўлса, ажабмас. Худо берган матоҳлардан хотин-халажнинг оғзи қулоғида, янги энгил-бош кийган болакайларнинг хурсандчилик қий-қирикларидан салон ёрилай ёрилай дейди.

20-25 дақиқа ичида 60 ўринлик автобус чиройли кийинган йўловчилар билан тўлди. Унинг хўжайини, тилидан заҳар томиб турган, юзлари баркашдек осилган, ўрта ёшлардаги аёл ҳайдовчига старт берди. Шу кетишда "Мерс" Сирдарё постига етгач, бир тин олди. "Сардоба" божхона постидан ҳам эсон-омон "қутулгач", Жиззаху Самарқанддан ғилдираги ерга тегмай елиб ўтди. Навоий, Қизилтепа постлари хавфли эмас, Ғиждувон пости чатоқ. Бироқ ҳар гал бир ишкал топиб, тадбиркорларни харажатга туширадиган посбонлар бу гал опойнинг гижинглаган тойчоғида ҳеч вақо топишолмади, ёппасига бир хилда ораста кийинган йўловчиларни кўриб, туристмурист бўлса керак-да, дея каловланиб тушиб кетишгани қолди, холос.

— Марра – бизники! — ичларига сиғмай қичқириб юборишди шоввоз йигитлар автобус Ғиждувон постидан ўтиб олгач. Улар енг шимариб янги-янги кийимларни йўловчиларга қандай кийдиришган бўлса, шундай ечиб ола бошлашди. Салонда "қий-чув", норозиликлар авжига чиқди. Айниқса, жаҳонгашта хотин-халажлар чунонам тўполон кўтаришдики, нарёғи йўқ. Янги кийим билан одамни умидвор қилиб, "оғзим текин ошга етди" деганда уни тортиб олишса, алам қилмайди, деб ким айтди сизга?!

Мен ҳам ўзимни овсарликка солиб, янги "туфлим"ни яшириб қолмоқчи эдим, топиб олишди, дилим хуфтон бўлди, аччиқ-аччиқ ютинишдан ўзга иложим қолмади.

Йигитлар йўловчилардан барча кийим-кечак, туфли-пайпоқни йиғиштириб, катта-катта сумкаларга жойлашдида, иржайиб-тиржайиб автобусдан тушиб қолишди. Жаҳонгашта аёлларнинг сув кўрмаган бўйнига ишқаланаверib кир бўлган ва уларнинг болалари "ёшлик қилиб" ҳўллаб қўйган беш-ўн кийим-кечакни айтмаганда савдогар йигитлар деярли ҳеч қандай талафот кўришмаганди.

Нима бўлганда ҳам "замонавий хизмат"ни ўйлаб топганларга раҳмат! Йўқса Бухорогача калишда айниган пайпоқларни ҳидлаб кетишга тўғри келарди...

ЙЎЛОВЧИ

Ким маҳоратлироқ?

А. ҲАКИМОВ чизган расм.

Тақдимот

«Миллат овози»

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси Бош таҳририяти таниқли публицист Абдуқаҳҳор Иброҳимовнинг "Миллат овози" китобини нашр этди.

Муаллиф "Бу китоб... Ўзбекистон ва унинг халқи ҳақидадир... Ҳақиқатан ҳам эндиликда Президентимиз ҳақида ёзиш Ўзбекистон ҳақида ёзишнинг муайян бир бўлаги бўлиб қолди", деб таъкидлайди.

Дарҳақиқат, А. Иброҳимов истиқлолимизнинг ўтган 11 йили мобайнида амалга оширилган буюк бунёдкорлик ишлари ҳақида ифтихор билан қалам тебратар экан, бу қутлуғ амаллар ташаббускори ва илҳомчиси Юртбошимиз Ислом Каримов бўлганини қайд этади. Президентнинг фармонларига ўзбек халқининг минглаб йиллик улкан тарихи контекстида баҳо берилар экан, улар миллатимиз шаън-шавкатини юксалтириш, жаҳон саҳнида Ўзбекистон аталмиш юрт обрўсини ошириш йўлида пиллапоя бўлгани таъкидланади.

Миллий маънавиятни тиклаш, соғлом авлодни тарбиялаш, спортни ривожлантириш, аёллар қадрини ошириш, оила мустаҳкамлиги, лотин алифбосига ўтиш, миллий қўмусимизни яратиш, аждодлар меросидан баҳраманд бўлиш, улар хотирасини абадийлаштириш, пойтахт ва юрт ободончилиги, иқтисодиётни ривожлантириш, хориж билан ҳамкорлик ва бошқа соҳаларда Президент кўрсатаётган жонкуярлик ҳақида сўзлар экан, А. Иброҳимов Юртбошининг донишмандлиги, ўз халқига садоқати, миллатимизни бало-қазолардан омон сақлаб, буюк келажак сари элтаётганини мамнунлик билан эътироф этади.

Китобдаги ҳар бир публицистик асар тарихий фактлар, ҳадислар, ривоятлар, ибратли иқтибослар билан бойитилгани боис, ўқувчилар диққатини ўзига жалб этиши табиий.

ЭЪЛОН

Акбарова Умида Равшановнага Қурилиш ва миллий ҳунармандчилик касб-ҳунар коллежи томонидан берилган 207169 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Ўзингни англаб ет!
Mustaqil gazeta HURRIYAT

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир **Амирқул КАРИМОВ**

Таҳрир ҳайъати: Турсунали АКБАРОВ (махсус мухбир), Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Наим КАРИМОВ, Исмат ХУДОЁРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй. Телефон: 144-25-06, 41-52-72.

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзил: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Отабек ОРТИҚОВ
Адади: 2627

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 20.00
Буюртма — Г - 1071

Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida Jamshed TOG'AEV tomonidan sahifalandi.